

Miről lehet felismerni

azokat az urakat és hölgyeket, akik

DIANA-SZAPPANNAL

a szappanok királyával mosakodnak?

1. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczbőre mindig tiszta és fehér.
2. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza sohasem fényes, valamint az orra sem.
3. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza és orra sohasem vörös, kék, érdes.
4. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczán a ránczok láthatatlanok.
5. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza mindig üde, friss, ápolt.
6. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak kezei hófehérek, bársonyszerűen lágyak és finom tapintatúak.
7. Aki Diana-szappannal mosakszik, annak sem orrán, sem arczán mitesserek nincsenek.
8. Urak, kik Diana-szappannal mosakszanak, nyakuk hátsó oldalán sem láthatók soha a feldörzsölések és pattanások.
9. Uraknál nagyon gyakori borotválkozás után, az arczon és a nyak elő részén a kipattogzás és a pattanás: aki Diana-szappannal mosakszik, annál ez ki van zárva.
10. Aki Diana-szappant és krémét használ, annak arczáról és kezéről 6 nap alatt az összes tavaszi szeplők lemosódnak.

Tisztelt gyógyszerész úr! A mult hónapban küldött Diana-szappanból és Diana-krémből kérek két-két adagot hugom részére. Továbbá egy doboz fehér Diana-pudert. Sok szépitőszert használtam, de ily tökéletes készítmény egy sem volt. El is van terjedve városunkban minden jobbmódu uri családban. Marszill, 1908 decz. 30.
Tisztelettel Vanderpiji Guillone.

Tisztelt gyógyszerész úr! A minden oldalról agyondicsért Diana-szappan, Diana-puder és Diana-krémből én is rendelék egy-egy adagot. Ha az én szeplőim is úgy el fognak múlni, mint az összes barátomimé, úgy több rendelést várhat tőlem, mert nagy az ismeretségem hölgyek között.
Berlin, 1908 deczember 26.
Tisztelettel Pauline Schneider.

Tisztelt úram! Kérek utánvét mellett három Diana-szappant. Orrom és arczom egészen vörös volt még néhány hét előtt, most a Diana-szappannal mosdom, attól teljesen megfehéredtem. Ezentul csak Diana-szappannal fogok mosakodni.
Hamburg, 1909 január 5.
Üdvözlettel
Frau Rosenberg, Beamter.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arczon gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) - - - - - 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) - - - - - 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan - - - - - 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) - - - - - 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerlárokban, drogeriákban és parfümeriákban.
A ki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is postafordultával utánvétellel eszközöltetik.)

3. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre - - - 20 korona.
Félévre - - - - 10 korona.
Negyedévre - - - 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhez a postafalag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

TEPLOMOK ROMJAI EGYIPTOMBAN.

HUSÁGOK HIUSÁGA. «Láttam minden dolgokat, melyek lesznek a nap alatt, hogy ime mindezek csak hiábavalóság.» Így tanít Bölcs Salamon. S neki, a pompakedvelő hatalmas királynak, elhíhetjük, hogy őszintén, s meggyőződésből beszél. Korona tanúja is van a koronásfők között. Az a római császár, a ki rabszolgasorsban kezdte az életet, aztán gladiátor és közkatona lett, hogy végül az egész ismert világ korlátlan hatalmú ura legyen, a

ki legteljesebben ismerhette az élet keserveit és áldomásait, s a kinek legtöbb oka lett volna örülni élte alkonyán, mégis fájdalmasan sóhajt fel végső napjaiban: «minden voltam már, és minden hiábavaló.»

De azért, ha hiábavaló és hiúság is minden, s ha maga a hiúság is legfőképpen hiábavaló, azért még sines igaza a mi báró Eötvösünknek, a ki bűnösnek tartja azt a tanítót, a ki felkölti tanítványában a hiúságot. Mert hát nagy bölcseséggel van berendezve a világ, s a nagy emberi alkotások is sokszor alsórendű,

sőt alantas motívumoknak köszönik létrejövetelüket. S talán egyetlen nemes tulajdonság sines bennünk, a mely annyi nagyszerű emlékművet, s évezredekre szánt építkezést alkotott volna, mint ép a hiúság.

Ez hozta létre az emberi kéz legtartósabban készült monumentumait, az egyiptomi gúlákat és templomokat. Nemesak a gúlákat, de a templomokat is. Mert hisz igaz, e templomok az istenek tisztelésére emelkedtek, de az építető fáraók dicsőségére, neveik és tetteik megörökítésére is. A falakon és oszlopokon lát-

AZ EDFUI TEMPLOM OSZLOPCSARNOKA.

AZ EDFUI TEMPLOM BELSEJE.

ható képek és feliratok csak mellékesen érintenek vallási dolgokat, ellenben egész részletességgel beszélnek el az épített fejedelmek egész életét, hadi vállalatát, sőt sokszor apró-cseprő kicsinyes dolgaikat is. S e feliratok alapján megismerhetjük az egész kort és annak egész történetét, a melyben keletkeztek. Persze, nem úgy, ha a feliratok minden szavát betűszerinti értelemben vesszük. Mert a hiúság, mely a fáraót arra vezette, hogy megörökítse a maga nevét, megnyilatkozott abban is, hogy nagyzó hangon, erősen színezve beszélje el az eseményeket. Ő felségeik között sok hamisító is akadt. Volt olyan is, a ki egy rég elhalt király emléktáblájáról egyszerűen kivakartatta annak a nevét, s helyébe a magáét vésette, hogy az utókor neki tulajdonítsa elődjének dicső — a mi szemünk előtt néha kétes értékű — tetteit. Még több volt az egyszerűen nagyozó dicsekvő. De azért megfelelő kritikával ki tudjuk hámozni a valót. Ha az egyik fáraó el is mondja, hogy „úgy viseltem magamat a csatán, mint a hős, ki ismeri erejét, s azokat, a kik a part mellett voltak, leterítettem a víz mellé mint csont-házakat”, s ha eldicséskzik is, hogy jobbajával megragadta a „tömegeket”, s balja „kinyúl, mint a nyílak zápora”, azért mégis megtudhatjuk, hogy mekkora lehetett a megsemmisítő csata, olvasván, hogy az ellenség mindössze 83 halottat hagyott a küzdőtérén. S a tény az, hogy a régi Egyiptom egyes korszakainak történetét részletesebben ismerjük, mint például a saját históriánk egyes fejezeit az Árpádok alatt.

A régi egyiptomi templomok legtöbbje és legszebbjei Thébé északkeleti részén fekszenek, a mai Karnak, Luxor, Edfu és Medinet-Habu faluk helyén. Herodot százkapujú városa csak a XI-ik dinasztia idején lesz a fáraók székvárosává, míg előbb, vagy kétezer évig Memfis volt a főhely. E dinasztia egy Eutuf nevű thébái ember alapította, a ki egyszerű nemes (erpá) volt, nem volt az a joga, hogy névgyűrűt viselhesen, de sógorságban állott az előbbeni királyi házzal. Nagyobb építkezéseket azonban se ő, se az általa alapított dinasztia nem csinált. A XII dinasztiaiból származó I. Uszirteszen (kb. 3400 évvel Kr. e.) kezdte az első thébái nagy templomot építtetni gránitból és homokkőből, de a melyet csak utódai II. és III. Amenemház fejeztek be. Ez időtől kezdve azonban a hány hatalmas s gazdag uralkodója csak volt az országnak, az mind épített, javított, átalakított Thébé körül. I. Thutmos sok kincset hozva haza az ethiopiai háborúból két gránit termet és egy előudvart épített a régi templomhoz. Hatszopszitu királyné a két pylon között emelt két obeliszket s egy díszes templomot épített, megörökítvén annak a vállalatának történetét, melyet a „fűszertermő” Arabiába kereskedelmi czélból szervezett, s elmondván azokat a tapasztalatokat is, melyeket hajósai a messze földön szereztek. III. Thutmos emelte a Körmenetek nagy csarnokát, s ásatta a tavat, melyen a szent bárkák állottak. II. Ramszesz, Kelet-Ázsia meghódítója, a ki „úgy harszott a csatán, hogy az ellenség Baál istennek nézte” építette a Memnoniumot. Még a XXVI-ik dinasztia is építkezett e helyen, sőt Nagy Sándor uralmának örökösei, a görög Ptolomeuszok is szépítettek rajta többszörösen.

Igy épült fel hosszú századok alatt egy egész templomváros, melynek párja, szépség, nagyság és tartósság tekintetében nem akadt a földtekén. Thébét sokszor dúlta fel belső és külső ellenség. A pásztorfejedelmek kifosztották, Asszarhaddon asszír királynak katonái feldúlták, Tonutamon ethiopiai fejedelem hadai megostromolták, s a megmaradt romok ma is bámulatot keltenek. Csodálkozva nézzük a harmónikus színekben pompázó oszlopokat, a falakon levő alakok és jelenetek finom rajzát, a sfinxszek által szegélyezett útnak maradványait, a mely a szent tóhoz (asher) vezetett, a folyókat, a pylonokat, és a romban levő termeket. Pedig mindez csak csekély maradványa annak a nagyszerű pompának, mely itt abban az időben létezett, mikor Ámon főpapja trónolt e helyen, akkora hatalommal, mely vetekedett a fáraóéval, s mikor e falak között a papi rend már az egy Isten imáadásának vallását kezdte megépíteni.

VISSZA A MULTBA!*

Főhívás ötven éves találkozóra.

Gondoltok-e még a derűs napokra, Mikor együtt üritők a pohárt? Hivott a nagyerdő virága, bokra, Hová a sok diák mulatni járt. Szabadulván főiskolánk porátul, Szavunk kötött, ha tíz év elperog, S ködfátyolos határköve lezárul, Egybegyül a szétvált diáksereg.

Egymás nyomán szálltak el tizedévek, Vak sors szeszélye emelt, hol levert, A szőke, barna ifjak már ma vének, Csöndes, ki föl, magasra törni mert. S kik évekig egy uton járva-kelve, Szorgalmasan rőták az iskolát, Akár igába volna kötve nyelve, Szótlan mereng a sok régi barát!

Nem is találkozáink... mult ötven éve, Mikor búcsúra szorítánk kezét. Könny csillogott a szem kék tükörébe S fakaszt ma is a bús emlékezet. Adott szavunk maradt üres ígért, Szévert a sors... kiki más utra ment. Szegény fiúk! Fürtjeink hófehérek. S tudjátok-e, hány alszik odalent?

Mi, kik virasztunk még, jó kedvre gyulva, Osztagozunk egymás közös baján, S mielőtt indulnánk ama nagy utra, Fogjunk kezét... utoljára talán! Éjfélre jár... közelg a síri árnyék! Úzzuk el azt, ha pár órára is. Mintha a nagyerdőn ifjonta járnék, Tél idején tavaszi majális!

Öreg fiúk! jertek baráti körbe, Idézzük elénk a kies tavaszt, S ha csak egyet gond és bánat gyötörne, Kevés időre dobja sutba azt! Ringasson édes álomra varázslat, Röptesen oda játszi képelet, Hol a padokban pajtasokra lássak, S úgy írjak onnan én is levelet!

Minő viszontlátás! Régi barátok, Kik éldégeltünk egy sön, kenyeren. Orczátokon könnyet ragyogni látok, Mert közülünk nem lesznek mind jelen. Sok elmarad... nevek sírköbe vágva; Minket megőrzött égi irtalom! A holtakért lobjon síri lámpa; Kupát ide! élőkét hív dalom!

Könyves Tóth Kálmán.

AZ ÓRATORONY.

Torre dell'orologio

A vén piazzán át szellő oson... S az óratorony úgy áll ott merően, Mint óriás, vén, barna étközben. Egy díszes torta fehér abroszon, Csipkés díszű nagy czukrászsütemény S fehér czukorkadisz köröskörül, A mely két figurával tetején, Mint marzipánnal összetömörül.

A nap letűz a térre már ragyogva És fénye oly heves és oly vad, Hogy szinte félek: ez a tornyos torta Tüzes csókjától egyszerre elolvad.

Körötte ott, ezer galamb szemelget S csak szárnyverésük veri fel a csendet, A mint fel-felsuhannak, ringva, szállva, A két bronzember óriás karjára, A kik kezükben a zömök pörölylyel, — A karjukat merev vonalban tartva — Ott állanak merően és közönynyel S lesujtani készülnek a harangra.

* 1850-ben végeztük a theologiai tanfolyamot.

Alattuk óriási kék lapon Nagy ákom-bákom arany esillagképek Jelzik rejtelmesen, hallgatagon, Lassu forgással a nagy mindenséget.

Nagy álmos csend és béke mindenütt.

De most a két bronzember a nagy csendben Pörölyével a zengő érczre üt. A szél elkapja a mély hangokat S a sok galamb mind zugva szerterebben, Mint megzavart száz rajzó gondolat.

Balla Ignác.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAL.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

IV. FEJEZET.

A medve barlangja.

A lublini kastély egy lengyel hercegé volt. A herceget az oroszok felakasztották, a kastélyt és a hozzá való birtokot pedig a Bartalov-család kapta, a czárnak tett szolgálatai jutalmául.

Más országokban sem idegenkedtek a birtokszerezésnek ettől a módjától.

A kastély nagy pompával volt berendezve. Egyik terme XIV. Lajos stílusában, a másik gazdag keleti modorban. Nem egységes stíl, még kevésbé egységes izlés — sőt az össze nem illő dolgok egymás mellé rakása inkább izléstelenséget árult el. Mintha minden szobát máshonnan raboltak volna össze.

Itt már Oroszország kezdődött! Kint a pusztai vidék, hol napi járőrföldre se iskola, se orvos, se patika, se kórház, de még csak vaseke se. Aztán egy-egy nagyúri kastély százazereket érő pompával és civilizált rafinériával berendezve.

A kastély fényűzését kívül nem árulta el semmi. Kivülről csak erős falak, hatalmas vas-kapuk és őrtornyok látszottak. A lengyel hercegek mind ilyen helyeken laktak, mert vagy egymás ellen, vagy a királyok ellen viseltek folyton háborút s ágyúval szoktak egymás kapuján kopogtatni, a mire a másik — szintén ágyúval — azt felelte vissza: Nem szabad. Ez ölte meg országukat.

Bartalov Vladimir gróf már csak örökölte a várkastélyt, melyet a nagyapja kapott czári ajándékkul. Vladimir gróf, a ki sokáig szolgált a pétervári udvarnál, finom külsejű, de vad belsejű orosz volt. Udvari balon egész éjjel táncolni, vagy fogoly cserkeszeket százával agyonlőni, az neki teljesen egyforma mulatság volt. Tudott sima lenni, mint a kigyó és tudott durva lenni, mint egy részeg kozák. Egyszer agyonlőtte egy inasát, a ki egy párisi porcellánvázáját összetörte, de ünnepnap mindig elment a templomba s azt hitte, hogy ő az égi hatalmakkal egészen jó lábón áll.

Vágyaiban nem ismert korlátot, szenvedélyeiben határt. Vágy és szenvedély: ez a kettő kormányozta minden tetteiben s megszokta azt, hogy soha akadályok ne legyenek útjában.

Mikor Mária meg látta, a vér a fejébe tódult s a gróf azt mondta magában: Ez a lány az enyém lesz!

Különös hatást tett rá ez a kékszemű, szőke hajú, görög arcú lengyel leány, a ki oly büszke nyugodtsággal állt vele szemben.

Tervét azonnal végre is hajtotta. Tisztjei vakon szolgálták őt s parancsait akkor is végrehajtották, ha becstelenséget parancsolt nekik. Mária, mikor anyjától elszakították, nem is sejtette, hogy Bartalov gróf keze játszik a dolgan. Nem vesztette el lélekjelenlétét. Keze

töre markolatán pihent s várta, hogy miféle veszedelmekkel kell megküdenie. A két ismeretlen férfi, a ki vele egy szánban, az egyik mellette, a másik vele szemben ült, egy szót se szólt. Gondosan betakarták őt medvebortakárokkal s visszahúzódtak tőle. Mintha cselédek volnának, a kik úrnőjüket gondozzák.

Sötét éjjel értek a lublini vár alá, melynek kapuja rögtön megnyílt előttük.

Mittler (tudjuk, hogy az egyik tiszt ő volt) pár szót szólt a házvezető kulcsárhoz, a ki igen jól ismerte a gazdája kíséretéhez tartozó főhadnagyot s átadta neki az elrablott leányt.

A kulcsár igen jól ismerhette gazdája természetét s a lublini kastély számos lovagias kalandot láthatott már, mert azonnal fötalálta magát. Levette a kalapját, mélyen meghajolt, kezét csókolta Máriaának s nagy alázattal fölkérte, hogy legyen szives őt követni.

Mittler és társai pedig, a kiknek Mária még arczát se látta, nyomtalanul eltűntek. Ősmerték ők jól a járást, az életet a lublini kastélyban s biztosra vehetjük, hogy se élelmiszert, se italban nem szenvedtek hiányt.

A kulcsár egy párisian berendezett női budoárba vezette Máriaát, a ki meglepetve nézett körül.

— Van itt asszony a háznál? — kérde.

— E pillanatban nagyságod a ház úrnője, — felelt a kulcsár.

— És ki az ura ennek a háznak?

— Én csak arra vagyok itt, hogy nagyságod parancsait teljessem, de nem, hogy kérdéseire feleljek, — felelt a kulcsár.

— S ha én azt parancsolom, hogy felelj?

— Akkor tisztelettel megtagadom az engedelmességet.

— Hagyj tehát magamra! — felelt Mária

RÉSZLET A LUKSZORI TEMPLOMBÓL.

türelmetlenül s egy mozdulattal az ajtó felé intett.

A kulcsár meghökkenve kiment. Még ilyen teremtést nem látott ő a lublini kastélyban. Az eddigiek csak kalandornők voltak.

Mária kinyitotta az ablakot és kitekintett. A hófelhők eltszultak, a hold előbújt. A kastély falán hosszú puskás kozákok álltak minden hús lépésre, mozdulatlanul, s lebámultak a sík vidékre.

A hideg szél befűjt az ablakon s meglebben-

tette a fehér függönyöket. A gyertyák lángjai is hosszúra nyúltak, lobogtak, füstölögték. Eh! Talán legjobb volna mindjárt meggyújtani azt a fehér függönyt, azt a dagadó ágyat, kárpiós mennyezetet... Ez az ötlete támadt Máriaának. De aztán összehorzd, becsukta az ablakot s szembe ült a megcsöndesült gyertyával. — Nem, nem lehet... Várjunk... Hát anyám? Mi lett anyámból... és atyám, szegény jó atyám?... És Leó. Leó... mit csinál Leó?

Mióta a hideg éjszak felé, a bizonytalan szenvedésekbe utaztak, a nap minden percében eszébe jutott Tardy Leó. És Tardy Leóról eszébe jutott a kis város, a hol oly boldogan éltek, édes gyermekora, vidám serdülő leánykora s a legutóbbi évek, mikor szíve is kezdett már megszólalni.

Borovszki Kázmér, mikor a véres harcokból Magyarországra menekült, 1832-ben, magával hozta feleségét és két éves kis lányát is. Büszke volt, nem koldult, pedig a vendégszerető magyar úri házak tárva voltak előtte. Mint nyelvmester és vívómester bolyongott az országban, felesége pedig himzessel kereste a kenyerét.

Mikor Mária nőni kezdett, Eperjesen telepedett meg, hogy a kicsikének iskolái és jó társasága legyen.

Itt ösmertek meg a gyerekek, Tardy Leó és Borovszka Mária. A sok szembekötődésből, künn a bárány, benn a farkas játékból, diák-majálisból szerelem lett.

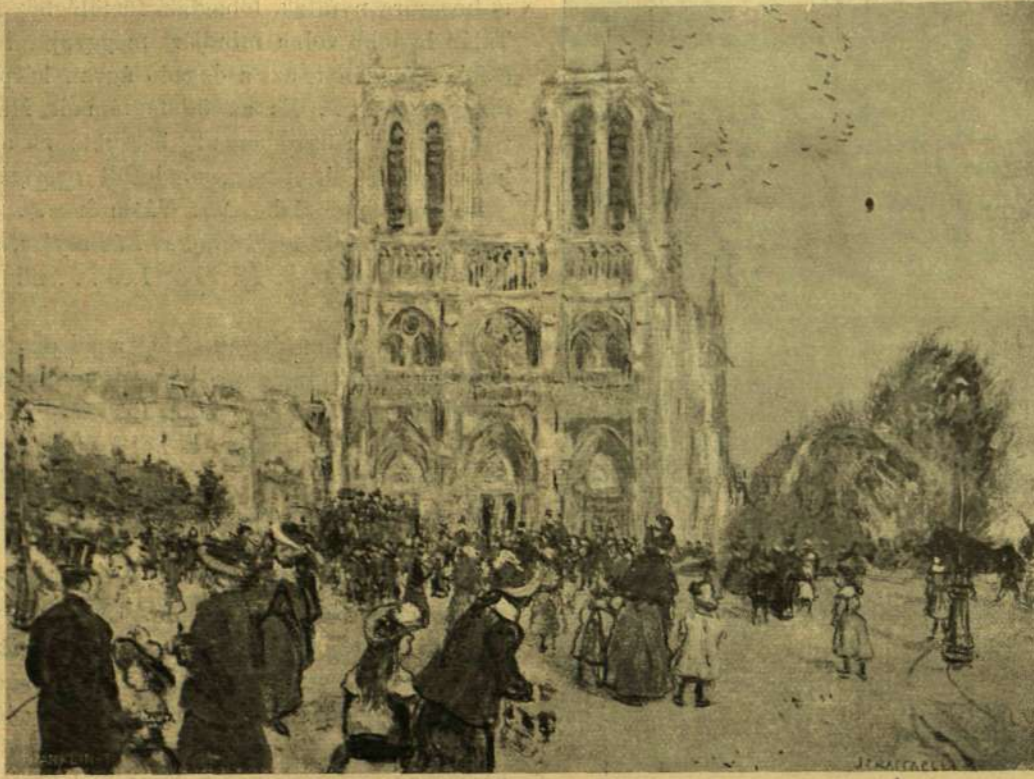
Leó már tizenhat éves korában megmondta a tizennégy éves Máriaának, hogy őt feleségül fogja venni. A tizennégy éves lányok habozás nélkül oda szokták a kezüket ígérni, odaigérte Mária is.

A MEDINET-HABUI, TEMPLOM.

A DENDERAHI TEMPLOM BELSEJE.

A NOTRE DAME PÁRISBAN.

Mikor aztán Leó tizennyolcz éves lett s ott hagyta a várost, hogy a pesti egyetemre menjen, akkor így bucsúzott el a leánytól:

— Ne feledje el, Mária, hogy maga az én feleségem lesz.

A leány nem gyerek többé, egészen a haja száláig elpirult, nem szólt semmit, csak reszkető kezét odatette az ifjú széles tenyerébe.

— Gondoljon rám néha, Leó; ne feledjen el egészen.

S a szülék? Azok nevettek. Hadd mulassanak a gyerekek. Különösen Leó szülei, jómódú földbirtokosok, biztak abban, hogy majd Leó fejből a pesti egyetemi élet kiveri a gyerekkori ideált.

Jött az 1848, egy olyan korszak, melyben a népek kezdtek leverni magukról újra a rabláncokat s követelték jogaikat, melyeket Istentől kaptak, de a zsarnokok elkobozták.

A magyar nemzet is megmozdult, fölébredt százados, mély álmából, kidörgölte a szemét s körülnézett: *Ejh, be sokáig aludtam!*

Diák a könyveit, paraszt az ekaszarvát ott hagyta s tódult a nemzeti zászló alá, hogy védelmezze hazáját.

Egy napon Pribóczon termelt Leó. A honvédek piros-zsinóros barna zubbonya feszült rajta s szemében a bátor elhatározás lángja lobogott. Elbucszott szüleitől, kezét csókolt nekik s így szólt:

— Ne búsuljanak, így volt az megírva a csilagokban.

Azután bement Eperjesre s meglátogatta azt a nagy eperfák alatt álló, zöld zsalugáteres kis házat, melyben Borovszkáké laktak. Elbucszott Máriától.

Borovszki Kázmér elborult, mikor a délczeg katonagyereket meglátta. A saját elveszett hazája jutott eszébe.

— Fogadd áldásomat, édes fiam, vajha a ti vitézségeken ne tudna győzni a vad erőszak, mint a hogy a mienken győzött.

Leó megfogta Mária kezét.

— Isten önnel, Mária. Én egy eszme szolgálatába szegődtem, egészen a hazámé lettem. De a haza azt kívánja fiaitól, hogy vérükkel táplálják s ha én is áldozatul esem: sirasson meg és ne feledjen el hamar.

A lány bátran, erősen megszorította Leó kezét:

— Vezérelje az Isten, Leó, veszedelmes út-

jain. Várni fogom visszatérését s ha elesik, siratni fogom halálom napjáig...

... Mindez eszébe jutott a lánynak, mikor a lublini vár széles ablakán kitenkített a holdas éjszakába s gyötrődő lelkét ezer emlék, ezer gondolat zaklatta. Mi vár reá? Kicsoda kerítette őt hatalmába? Micsoda várban ül ő, mint rab? Mi lett az édesanyjából? Kiszabadul-e ő innen valaha? Látják-e még valaha egymást Leóval... anyjával?

Elővette fényes, éles törét, megcsókolta. — Ennél rosszabb nem várhat rám. Ez az én szabadítóm, megváltóm.

Azután előszedte sorba Leó tábori leveleit, melyek azelőtt oly sűrűen érkeztek hozzá. Leó már főhadnagy volt. A csatatéren gyorsan halad előre, gyorsan öregszik a katona s a tizenhat éves közkatona huszonnégy éves ezredesek és huszonnolcz éves tábornokok vezették.

Mily édesek, mily lángolóak voltak Leó levelei

A CHAMPS ELYSÉES.

RAFFAELLI FESTMÉNYEI A KÖNYVES KÁLMÁN SZALONJÁBAN

s mennyire keresztülesillogott rajtuk a remény, hogy majd a véres és győzelmes harczok után visszatérve, Mária szerelme fogadja otthon az ifjú hőst.

S ez a remény nem fog teljesedni soha. Mária kiszakította magát a csendes otthonból, hogy szent kötelességet teljesítsen, hogy édesanyját elkísérje végzetes útjára, melynek célja volt, hogy az apát elkísérjék a száműzetésbe.

E kötelesség elől meg kellett hátrálnia a boldogságnak.

Mielőtt ez útra indult volna, búcsúlevelet írt Leónak. Többek közt ezt írta:

«Bocsáss meg, Leóm! Nekem így kell tennem. Én a szenvedések, talán a halál elé megyek, mi többet sohase látjuk egymást, azért tudd meg, hogy szeretlek, szeretlek, szeretlek. Sohase szerettem mást, csak téged, te voltál az én boldogságom, az én mindenem... Felejs el, nekem súlyos, szent kötelességeim vannak... Mi nem voltunk boldogságra teremtve, téged elszőlított a haza, engem atyám üdvössége... Gondolj rám, Leó... ne, ne gondolj rám... felejs el...»

S mikor Máriának eszébe jutottak e búcsúszavak, leborult az asztalra és sirni kezdett... Hosszú haja leomlott... és jött az álom, a jöltező álom és lezárta a szegény leány szempilláit s ő boldognak álmodhatta magát.

Nagy dördülésre ébredt. A kastély ajtaját bevégték. Valakit beeresztettek rajta.

(Folytatása következik.)

RAFFAELLI ÉS A SKÓT MESTEREK A KÖNYVES KÁLMÁN SZALONJÁBAN.

Mióta a Képzőművészeti Társulat a külföldiek versenye elől elzárta termeit, idegen mesterek képei csak helyi-lyel-közzel jutnak a budapesti közönség elé, a minek káros volta felett sohasem lehet eléggé panaszkodni. A kulturális élet minden más terén könnyen hozzáfér a publikum a nyugat termeléséhez, élvezheti irodalmát, zenéjét, okulhat tudományán, mert mindezek nem szorulnak semmi támogatásra, de a képzőművészet alkotásaival egészen más-ként áll a dolog. Legnagyobb részben csak egyetlen példányban születnek, reprodukálhatatlanok, kiállításuk költséges, veszélyes és üzleti-leg a mi piacunk csekély vásárló képessége miatt nem kecségető. Ezért kisebb művészeti

Lavery John: Nő prémmel.

Alison David: Tavasz.

SKÓT MESTEREK FESTMÉNYEI A KÖNYVES KÁLMÁN SZALONJÁBAN.

egyesületeink és magánvállalkozásaink is ritkán próbálkoznak meg a külföldiek megismerettségével s ily törekvésük rendszerint nem a legjavát mutatja be az európai képirásnak, hanem csak harmad és negyedrangú mestereket.

Épen ezért öröndetes kivétel a Könyves Kálmán mostani kiállítása, melyen Jean Francois Raffaellinek, a kiváló francia festőnek és grafikusnak egy elég gazdag és eléggé jellemző gyűjteménye látható. Raffaelli 1850-ben Párisban született. Gerőmenek, a történelmi ízű klasszikus és exotikus életképfestőnek tanítványa volt. Épen ezért nagyon sokat kellett felejtetnie s mindent újra tanulnia, midőn 1870-ben a festői életben szerepelni kezdett s az impresszionistákhoz csatlakozott. Tíz év kellett ahhoz, hogy egyénisége teljesen kibontakozzék. A nyolcvanas évek elején már teljesen egyéni s a mellett jelentékeny tagja a modern francia festészetnek.

Az impresszionisták társaságának alig van még egy másik tagja, ki annyira csak Párisból merítette volna festészete tárgyait, mint ő. Páris utcái, boulevardjai, terei, szegényebb népe: munkások, nyárpolgárok, csavargók váltakoznak képein s az ő keze is megrajzolja azt a fejezetet, melynek a párisi nő a czime. S még, ha a szabadba vetődött is és természeti hangulatokat akart ábrázolni, akkor sem jutott messzire, lombos erdők, hegyek közé, hol elfeledte volna a lelkét fogva tartó óriási várost, az ő tájai a várost közvetlenül övező sívár mezők, hol a láthatáron meredő gyárkémények gomolygó füstje, vagy egy-egy legrongyolódott városi csavargó rögtön eszünkbe juttatják Párisot, s a tengerparti fürdő nap-sütötte fenyvén is ismét csak Páris nyugsgó, élnivágyó népe sűrű.

A városfestő Raffaellit több kép mutatja be e kiállításon. Legjobb közöttük a «Les Champs Elysées», mely az impresszionista város-festésnek egyik elsőrangú terméke. Mily különbséget és mily művészi haladást mutat egy ilyen kép a régi városábrázolásokkal szemben! Hogy az ellentét annál kirívóbb legyen, idézzük emlékeztünkbe a Canalettoók városképeit. Megvan ezeken hű, becsületes, pontos ábrázolásban ügyszólván minden kökocza, minden egyes téglá, de a részletek, majdnem fényképszerű munka dacára ezek a képek halottak, holt kötömegek unalmas ábrázolásai, melyeket épenséggel nem tesz elevenebbé egy-egy odaparancsolt felhő, vagy az az egy-egy

ünnepélyesen odacsoportosított emberi alak. Vegyünk egy későbbit: Bécs kiváló ábrázoló-ját, Altot. Képein már van hangulat, de ez a hangulat a múltba kívánczóság hangulata, van élet, de ez az élet a magukba zárkozó régi házak, utcák, csendes terek magányos bensősége, nem a városi élet lüktetése.

De itt, Raffaelli képein, itt az egész nagyváros él, egygyé válik a ködös ég, a házak, utcák, terek kötömegeivel, a város népének lüktető forgalmával, zürzavaros tarka színeivel. Számítatlan elem és mégis egy benyomás: a város. Könyved, széles ecsetvonásokkal festett képek ezek, nem adnak kidolgozott részleteket, s épen ez a ki nem dolgozottságuk kelti fel a képzelet játékát, mely az eleven élet illuzióját látja meg bennük. Raffaelli azonban korántsem egyoldalú, nemcsak a város szívének hatalmas lüktetését tudja átérzeni, hanem külvárosainak sivárságát, kisvárosias részleteinek bájosságát is, mint egyik kis arasznyi képén, hol a naiv, derült, kicsinyes hangulathoz meglepően hozzátörpül máskülönbben nagyvonalú festési módja is.

Azokat a témákat, melyek nevét elsősorban híressé tették, melyeknek létjogaért még tollat is fogott kezébe, a párisi alsóbb néposztály, sőt a söpredék jellemző típusait szintén bemutatják a kiállítás rézkarcjai. Kegyetlenül igazlító, vázlatosan ábrázolt rajzok ezek, melyek kérlhetetlenül mutatják a nyomorultak százalmas, megtört alakjait. Míg olajfestményeit inkább a világos, gyakran tarka, levegős színek jellemzik, ezeknek a karcoknak sűrű párhuzamossággal síkló, majd összekuszálódó sötét vonalait csak egy-egy halovány szín enyhíti. A párisi nő intim életét néhány könyved, finom és szintén alig színezett karc varázsolja élénk. Egyaránt jó rajtuk a mozdulatok ellensége, a meztelen test rajza, s a női bájosságnak visszatükrözése is, mely a szépségtől függetlenül él alakjaiban.

A skót mesterek kiállítása egészen más hangulatot nyújt: mintha tizenöt-husz év előtti magyar kiállításba lépénk. Egyszerűen, szerény, de bágyadt tudással megfestett, hangulatos tájképek csendjét alig egy-két modernebb törekvés, alig egy-két kiemelkedőbb egyéniség zavarja. Kedves, vonzó, borongós hegyi tájak, erdős domboldalak, kanyargó folyók, páratelt mezők, barnult cserjékkel tarka hegytetők, tehének, kutyák, néha a tenger, ezek a témák mind valami kissé Ossian-szerű borongással, Wal-

ter Scott-szerű hangulattal vannak megfestve. Még mindig a «boys of Glasgow» iskola sötétes, de mély és meleg színei: Lavery, Hamilton, Paterson, Walton a kiemelkedőbb nevek, a nélkül, hogy itteni képeik nagyon kiemelkednének. Egy egyetlen plein air képen, egy praerafaelita Duncan, Mason és Kay tájai válnak csak ki ebből az erősen nemzeti, de oly kevésbé egyéni jellegű társaságból.

Farkas Zoltán.

GALANTHAI FEKETE LAJOS.

1849-iki volt képviselő.

Érdekes és nevezetes ember hunyt el a múlt héten kilencvennégy éves korában Budapesten. Galánthai Fekete Lajos az illető, kinek nevezetes szerepet juttatott a Gondviselés egyrészt a Petőfi életében, másrészt a negyvennyolczas és a forradalmi parlament működésében. Halálát eme körülményeken kívül nevezetessé tette még az a különlegesség, hogy a negyvennyolczas parlament egykori tagjai közül az utolsók egyike volt ő, a kik még életben maradtak. Tudomásunk szerint rajta kívül csak az öreg Madarász József él még az egykori negyvennyolczas képviselők közül s vele aztán lezáródik az a nemzedék, mely hatvankét évvel ezelőtt a modern Magyarország megteremtésén fáradozott.

Galánthai Fekete Lajos régi és gazdag magyar nemesi családból származott. 1819-ben született s középiskolai tanulmányai végeztével a jogi tudományok elsajátítására Pestre jött, a hol patvarista, majd jurista lett s az 1843-iki országgyűlésen mint «absentium legatus» a pozsonyi diétát is látogatta. Ez év június havában történt, hogy az akkor még Pesten tartózkodó Fekete Lajost Magyar-utczai lakásán Petőfi Sándor felkereste. Petőfi Pozsonyból jött a fővárosba pár forinttal, sok reménységgel s még több tervekkel. A véletlen mindjárt összehozta őt Feketével, a ki bajtársi jóindulattal felajánlotta lakását számára. Az együtt töltött hetek irodalmi emlékei különböző életrajzokban meg vannak már öröklítve s Petőfi a Fekete Lajos barátsága révén csakhamar abba a helyzetbe jutott, hogy nyugodtan végezhetette dolgait. Ekkor fordította három hét alatt, a Fekete lakásán Bernard Károlynak «A negyvenéves hölgy» című regényét s ekkor készült első kötet versére Vörösmarty protekciójával kiadót keresni.

JÓNÁS JÁNOS.

Fekete Lajossal őszinte és mély barátság fűzte egybe s az életrajzi hagyományok úgy szólnak, hogy nem egyszer verseire nézve véleményét is szívesen meghallgatta. Tény az, hogy Petőfi Fekete révén jutott a *Várad* Antal barátságához is, melyet nem zavart meg egész ismeretségük folyamán egyetlen incidens sem. Várad 1843 július havában felkereste Feketét Magyar-utcai lakásán, a ki ekkor éppen a Petőfi verseinek rendezésével foglalkozott. Megmutatta Váradnak is a verseket, hogy véleményét hallja felőlük. Az első vers «A disznótorban» című volt, mely Váradnak nem tetszett, de annál inkább elragadták a következők, a «Befordultam a konyhára», «A virágnak megtiltani nem lehet» címűek és a többiek. Petőfi aztán olyan meleg barátságba jutott Váradval, hogy Fekete Lajos Pozsonyba való távozásával az ő lakására költözött.

Az 1848 márciusi események után következő változások Fekete Lajost az első népképviseleti parlament tagjai közé juttatták. A csurgói kerület választotta képviselőjévé s a parlamentben ahhoz a párthoz tartozott, mely a Kossuth politikáját vallotta programjául. Legnevezetesebb szereplése a pesti országgyűlésen a szeptemberi napokban történt, mikor az állásáról lekészött és az országból titokban elmenekült *István* nádor eljárását rendkívül éles szavakkal bírálta. Az osztrák hadsereg Pestre való bevonulása Kossuthal együtt Fekete is Debreczenbe távozott s itt 1849 április 14-iki ülésén tette emlékeztetéssel szereplését azzal, hogy ő is helyeselte a függetlenségi nyilatkozatot s nemcsak szavazatával, hanem agitációjával is hozzájárult a Habsburg-ház detronizációjához. A szabadságharc leverése után Fekete egy ideig vidéken, majd Pesten élt s várta, hogy a császári kommisszió, mikor fogja őt is haditörvényszék elé állítani. 1850-ben, mikor több képviselőtársát szuronyos fedezet alatt kísérték végig az utcákon, ő is hozzájuk csatlakozott s önként feljelentette magát. A rémuralom napjai azonban már szünőfélben voltak ezidőtájt. S mivel *Haynau* éppen akkor kegyvesztett lett, azzal állott boszút Bécs ellen, hogy az összes magyar rebelleknek megkegyelmezett, miután valamennyiüket előbb halálra ítélte. Így szabadult meg Fekete Lajos is, a ki a kiegyezésig visszavonulva élt, a kiegyezés után azonban újból politikai szerepet vállalt. Négy ízben is tagja volt a parlamentnek s mikor az 1875-iki fuzió megtörtént, ő is követte Tisza Kálmánt s részt vett a szabad-elpárt megalakításában. Tisza miniszterelnöksége idején azonban otthagyta a pártot. Nyakas, jellemes, kuruczérzésű magyar maradt mindvégig az öreg hazafi, a ki az utóbbi években már csak a nagy idők emlékeinek élt. Halálát gyermekei, özv. *Goszthonyi* Béláné, szül. *Fekete* Jolán, *Fekete* Erzsébet és dr. *Fekete* Pál miniszteri titkár gyászolják. A főváros díszsírhely adományozásával fejezte ki kegyeletét iránta.

(b. c.) Kuliffay Elek tordinczei ref. lelkész, ki most töltötte be szlavóniai papi szolgálatának 50-ik évét.

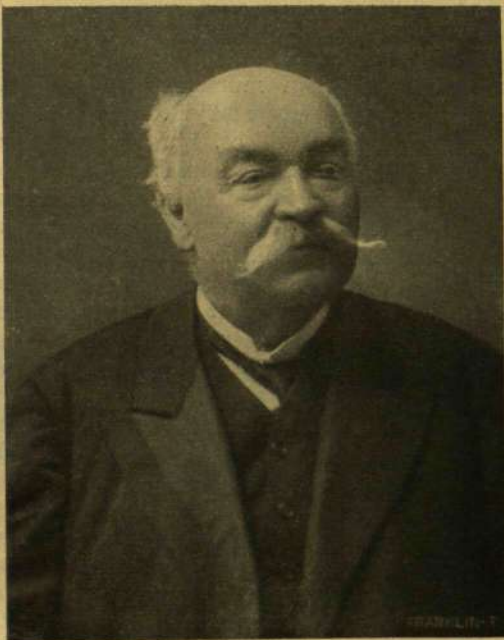
Dr. KOSZTICS LÁZÁR.

JÓNÁS JÁNOS.

1848—1911.

Magyarország egyik legkiválóbb pädagogusát, a kereskedelmi szakoktatás pedig egyik úttörő munkáját vesztette el *Jónás* Jánosban, a pozsonyi kereskedelmi akadémia nyugalmazott igazgatójában, a ki Eperjesen, hol a nyugalom napjait is szakadatlan irodalmi és társadalmi tevékenységben töltötte el, január 2-án hirtelen elhunyt. *Jónás* János a legszegényebb sorsból, hihetetlen nélkülözések és küzdelmek árán tört magának utat arra a térre, melyre őt fényes tehetsége rendelte. Polihisztor volt a Brassaiaik fajtájából. Behatóan foglalkozott már egyetemi éveiben a keleti nyelvekkel. És *Vámbery* Ármint a mostani alkalomból azt írja róla, hogy: «legkedvesebb és legtehetségesebb tanítványai közé tartozott.» Majd Berlinben a matematika és fizika felé fordul, Münchenben Giesebrecht és Riehl szemínáriumaiban a történelmet tanulmányozza és benyújtott dolgozata és előadása alapján bajor ösztöndíjat nyer. Leipzigban a Roschert hallgatja és a Közgazdaságtannal foglalkozik, miközben alkalmi nyílik személyes érintkezésbe lépni Besselle és a szocialisták más vezéreivel, valamint a liberális párt legkiválóbb közgazdasági szakférfiával Schultze-Delitzsch-sel.

A halasi református gimnázium meghívását elfogadva, 1871-ben tanári állást vállalt. Ezen a pályán találkozunk vele Budapesten, Zilahon, és Székesfejervárt is. Majd 1878-ban fogalmazó lesz a budapest kereskedelmi és iparkamaránál. A kamara emlékiratai és jelentései ebben az időben az ő szakavatott tollát dicsérik. Közben segédtanár lesz a budapesti kereskedelmi akadémián. *Trefort* Ágoston felismeri *Jónás* Jánosban a kiváló szakembert, a nagy

Dr. KOSZTICS LÁZÁR.

1841—1910.

A múlt év végén halt meg egy bécsi szanatóriumban hosszabb betegség után dr. *Kosztics* Lázár, a szerbek leghíresebb költője.

Kosztics Bács megyében a titeli járás Kabol nevű falujában 1841-ben született s egy határőrvidéki kapitánynak volt a fia. A felsőbb iskolákat és a jogot Budapesten végezte és már fiatal korában feltűnt nagy nyelvismereteivel, a klasszikai és az új irodalmak beható ismeretével. Mint költő 1858-ban lépett fel a szerb «*Maticza*» irodalmi társulat évkönyveiben és egyéb hazai szerb szépirodalmi lapokban lyrai költeményeivel és Homérosz-fordításokkal.

Kosztics nagy híre tett szert a *Makszim Czernojevics*, továbbá *Péro Szeqedinác* és *Gor-*

GALANTHAI FEKETE LAJOS.

szervezőt és 1885-ben kinevezi az akkor szervezés alatt álló pozsonyi kereskedelmi akadémia igazgatójává. Ennek szentelte minden tudását és az intézetet mintaserűvé tette. Ismerte saját életéből a diáknyomort és azért tanítványainak bár szigorú, de szerető atyja volt. Egyengette útjukat az életbe és nem egynek ő maga szerzett megfelelő állást. Huszonöt-éves tanári működése alkalmából 1897-ben a király a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. 1906-ban nyugalomba vonul. Tagja lesz az Országos ipari és kereskedelmi oktatási tanácsnak és egyik szakfelügyelője a kereskedelmi és ipariszkoláknak.

Jónás János számos tanulmányt, értekezést és önálló művet írt, melyekben a legkülönbözőbb tárgyakkal foglalkozott. Az arabs és perzsa költők, a színészet éppen úgy érdekelték, mint a német irodalom, vagy a francia írók. A biblíából lefordította *Jób* könyvét az eredeti héberből, másfelől pedig szeretettel foglalkozott a modern angol, francia és német bölcseletkel, a kiknek műveit a «*Litterarisches Centralblatt*»-ban bírálta. Számos kereskedelmi iskolai tankönyvet és kereskedelmi szakkönyvet írt, melyek közül legkiválóbb: «A kereskedelmi levelezés kézikönyve» három kötetben. Mint műfordító is kiváló. Lefordította többek között *Vámbery* Ármint: «*Indiai tündérmesék*» cz. művét angolból, *Garibaldi* «*A szerzetes uralma*» cz. művét még egyetemi hallgató korában *Rákosi* Jenő megbízásából, olaszból, *Ebers* György «*Uarda*» cz. regényét németből.

Jónás János egész élete a régi görögöknek életfelfogásában, a «*kalokageteia*»-ban játszott le. Ervényesítette a *jól*, élvezte a *szépet*. Küzdött a *realizmus* túlkapásai ellen és hirdette az *idealizmus* jogosultságát. Hirdette, hogy «az egészséges emberi kedély a szépet mindig szépségnek, a jót mindig jónak fogja tudni és érezni, melegezni fog a szépségnek és jónak sugaraiban, fázni a rúttnak és a rossznak sötéttségében.»

Vámbery Ármint mondja róla: «Ritka becsületes ember volt. A ki ismerte, mind nagyra becsülte.» Hozzátehetjük: a ki *ismerte*, szerette!
Dr. Flórián Károly.

dana című, a szerb nép életéből merített drámaival és Shakespeare fordításaival.

Az idén akarták megünnepelni Ujvidéken *Kosztics* irodalmi működésének ötvenedik évfordulóját; ez alkalomból a *Maticza Szrbzka* irodalmi társulat kiadta egy vasos kötetben *Kosztics* összes költeményeit. A költő tavaly elhunyt nevével egyetértőleg fél millió koronára rugó vagyonát a zombori szerb egyház-községe hagyta kulturális célokra.

Kosztics eredeti, igazi költői életet élt és tudományos és politikai tanulmányok végett bebarangolta Európának összes államait. Halála nagy vesztesége a szerb népnek és kulturának.

EGY CZIPÓTALP KESERVE.

Elbeszélés.

Írta ifj. Hegedüs Sándor.

Oh, Helios! állj meg futásodban, állítsd meg tüzes szekered kerekeit és tekints le rám. Mily végtelen az én nyomorúságom! E pillanatban hajtott egy nyomorult síheder a szemétdombra, hogy itt pusztuljak el, mint hulladék, mint értéktelen eszimatalp. Ez vagyok én, oh, Helios, a fényes, kényes bőrű lakkcipő, a ki egy hatalmas úr számára készült, hogy azt a fényes parkettet tapossa velem, a melyen a világtörténelem szövődik.

Mily két végtel ez, azok a fényes termek illatos légkörükkel és ez az undok szemétdomb bűzhödött levegőjével. Életem két határköve, a kezdet és a vég. Mikor születtem, selymes hátú borjú voltam, a kit mindenki kényeztetett, szeretett, megbámulták a házlakók rózsás orrocskáját, csak úgy, mint a hogy az újszülött kis gyermek parányi lábacskáit szokás megbámulni. En is boldogan ficzánkoltam pár hónapig a zöld mezőkön, gazdám háttára növe, míg aztán egy szép napon gazdámattal le-bunkózták és engem kihalítottak megszáradt bőréből, hogy más alakban teljessem kötelesemet. Ekkor komisz multság következett rám; egy cserző vargához kerültem, a ki erős szágomra, maró eser levéből páczot készített a számomra és abban kikészítette bőrémet. Aztán száradtam pár hétig egy régi padláson, a hol egerek és patkányok táboroztak és a hol sok denevér lakott, a kik onnét indultak légiútra az est beálltával. Egy nagy bagoly is volt, a ki nagy szeméit forgatta rám, aztán késő éjjel nagy robogással szállt el portyázó útjára. Itt töltöttem pár hónapot, mikor aztán elindultam tulajdonképeni utamra.

Egy cipész-mester lehozott a padlásról, csengő pénzen megvásárolt és az inasával hazavitetett. Az inas nem valami nagyon örült a megbízatásnak és egypárszor jól földhözvágott,

A RENDŐRÖK KÖZT TÖLTÉNYEKET OSZTANAK KI.

AZ ÉGŐ HÁZ, MELYNEK KÖZÉPSŐ ABLAKÁBÓL A GONOSZTEVŐK LÖVŐDÖZTEK.

mig elért velem a cipészszületbe. Itt azonnal körülálltak, a gazda, a legények és az inasgyerekek. A cipész-mester dicsérni kezdett, hogy én milyen jó és milyen finom vagyok és rendeleteket adott ki, hogy mi történjék velem. Egy-két pezer és a legény belém vágta dikicsét és nagyhamar kikanyarítottak gazdám bőréből. Ekkor kaptam meg első alakomat. Ez volt a születésem.

Szép pillanat. Egy eszimatalp születése! Oh, Helios! akkor te már rám mosolyogtál, mikor ott feküdtem a munkasztalon a legény előtt, a ki fáradtan törülgette izzadtóságom homlokát. Kétszer megforgatott kezében, aztán nekem esett és úgy elbánt velem, hogy én nemsokára szűkre szabva, kénytelen voltam odasimulni egy cipőbőrhöz, a melyet a nyakamra vartak. Aztán egy sarkot szoritottak rám, úgy, hogy mozdulni sem tudtam. Annyi eszem aztán volt, hogy összebarátkoztam ezekkel a társaimmal, a kiket a véletlen örök időkre élettársul adott. Mindenik el is mondta az élettörténetét nekem, de ezekkel már nem törődöm, a fő az, hogy most hová jutottam, a cipőbőr most is velem van még, de a sark az régen lemaradt rólam, megúnta az élet küzdelmét, hamarabb jutott arra a sorsra, a mely nekem csak most adatott.

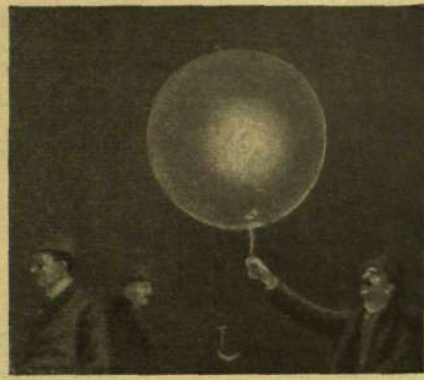
Oh nap, tegyenek fényes sugaraid tanubizonyoságot arról, hogy mily fényes bőrű, szépen ápolt formám volt nekem, mikor kikerültem a műhelyből és első utamra indultam. A suszterinas is nagy büszkén nézett rám, mikor végig vitt az utcákon és beadott egy finom nagy úrhoz, a ki első gazdammá lett. Sokáig kellett varnom, míg először szolgálatba kerültem. Jól tudom, egy téli nap volt, este úgy kilencz óra után. A kegyelmes úr megparancsolta a szolgáknak, hogy engem hozzanak elé.

Pár pezer múlva ott álltam előtte. Magas, finom ember volt. Figyelmesen megnézett, aztán megparancsolta az inasnak, hogy húzson fel a lábára. Megkezdtem szolgálatomat. Egy kicsit megfeszült a bőrom, mikor a kegyelmes úr rám lépett, egyet recsegtem is, de aztán megszoktam a szolgálatot. Jó szolgálat volt, úri szolgálat. Kocsiba ültünk és hajtatunk fel a várba. Ott, azon a fényes parketten, jól éreztem magamat. A kegyelmes úr lábujjhegyen járt velem és ott mind olyan finom cipős urak és asszonyok voltak, hogy az embernek jól esett közöttük lenni. Kopogás nem hallatszott és nesztelenül surrantak velünk végig a termeken és mélyen hajolt meg velem sokszor a kegyelmes úr, oly mélyen, hogy szinte esodálkoztam, hogy egy olyan nagy úr képes oly mélyen meghajolni. Úgy látszik, minden nagy úr fölött van mindig valaki, a ki előtt az mélyen meghajol. De ezek a hajlongások voltak az én legszebb pillanataim.

A HARCZ SZINHELYE. (Keresettel van megjelölve a ház, melyben az üldözött gonosztevők rejtőztek.)

A LONDONI UTCZAI HARCZ A BETÖRŐ ANARCHISTÁK ELLEN.

VILÁGÍTÓ LÉGGÖMB FELBOCSÁTÁSA.

SAUL-FÉLE VILÁGÍTÓ LÉGGÖMBÖK A FELHŐK FELETT.

nataim. Fényesen feszültem meg gazdám lábán és úgy tetszett nekem, hogy minden szem engem is lát, az én fényes alakomban és gyönyörködik bennem. Meg voltam róla győződve, hogy én csak arra születtem és csakis arra, hogy velem ilyen finom modorban, ilyen kedves mozdulatokkal mozogjanak. Mily nagy volt a bámulatom, mikor még ugyanazon este az én gazdám, a kegyelmes úr, lefekvéskor egy hatalmasat rügött velem az inas felé, mert az ügyetlenkedett. Mily ellentét, gondoltam, de nem baj, legalább lesz alkalmam emberismeretre. Volt is arra bőven.

Mikor a kegyelmes úr a parketten járt velem, finoman, lábujjhegyen, gyöngéden lépdelt velem, mikor pedig a hivatalban ült, olyanokat rügött velem, mintha az alulról föltörőket akarná egy rügással visszataszítani, hogy ne tudjanak előre jutni. Már ekkor megjegyeztem magamnak, hogy az én gazdám, a kegyelmes úr, szeszélyes ember. És az idő beigazolt engem.

Egy nap, mikor kegyeskedett újra lábára húzni, pár lépést tett velem az utcán. Az eső megeredt és mi megáztunk. Nem is olyan nagyon áztunk meg, csak annyira, hogy én egy kissé vizes lettem, meg sáros. Mikor hazértünk, azonnal ledobott lábáról és kiadott, hogy hozzanak rendbe. Jó! Az helyes. Ebben neki volt igaza, a parketten úgy nem jelenhet meg az ember, épen úgy, mint a hogy borotvátlanul nem lehet a társaságba menni.

Két nap múlva megint maga elé rendelt. Megjelentem, ő felhúzott és én azt hittem, hogy rendben van az ügy. Ördögöt volt énbem!

A kegyelmes úr azt állította, hogy én megáztam és én szorítom ötöt. Ebből egy szó sem volt igaz. Az inas szólni nem mert, én szólni nem tudtam és így kénytelen voltam tűrni, hogy ledobjon magáról. Egyszer még eléje kerültem. Egy szép tavaszi napon el is indult velem sétálni és már-már azt hittem, hogy megszeretett, mikor estére kelve kiadta a rendeletet, hogy engem ki kell «mustrálni».

Volt a portásnak egy növendék fia, a ki festészetet tanult. Hozzá kerültem. Ajándékba adtak oda és én új gazdám lábán nagyban sűrűgtem-forogtam a festékes dobozok és szí-

nes kréták között. Egyik műteremből vándorolva a másikba. Nem volt kellemetlen élet, csak sok dolgom volt, nap-nap után be voltam fogva, míg egy szép reggelen aztán, épen mikor villanyosra szállt fel gazdám, kipukkadt az oldalam. Ez volt tragédiám kezdete.

Oh, Helios, te láttad ezt és láttad azt is, hogy mily dühös lett rám ebben a pillanatban piktor gazdám. Rongynak nevezett és azonnal egy cipészüzletbe ment, a hol engem egy új cipővel kiesért. Ekkor a cipész egy nagy foltot rakott rám és én egy asztaloslegény birtokába kerültem. Na, ez szomorú élet volt.

A régi börtönlakóknak lehetett csak ilyen az életük, a kikkel senki sem törődött és ember-számba senki sem vett, csak nyitotta őket, míg le nem éltek életüket. Éveket élttem így, soha meg nem tisztogattak, soha nem gondoztak. Hanem a gyaluforgácsban és a szemétkben borboltak. Éreztem, hogy végem van és ez a lassú halál, mely számomra adatott. De azt hittem, hogy ennél rosszabb dolgom már nem lehet, pedig még rosszabb fordult sorsom; mert egy szép napon a legény is megúnt és odadobott a meztelábas inasnak.

Na, az aztán elbánt velem! Először is félcipőt csinált belőlem, mert lenyirta a felső cipőbőrt rólam és én úgy néztem ki, mint egy vedlett veréb. Aztán pedig felhúzott és az utcasárhán, pocsoltyában meghurcolt. A saroktársam egyik pocsoltyában le is maradt rólam, odafulladt a sárvizbe és akkor már csak magam nyúttam szomorú életemet; én, az egykor oly finom, szalonparkettek részére készült cipőtalp.

Már nem tartott soká vándorutam. Mikor megjött a nyár és az én ragyogó tanum, a szent Helios, arany sugaraival édes meleget küldött a földre, az inasgyerek fogott engem és nagy káromkodások mellett ide dobott a szemétdombra. Hogy itt rothadjak el szégyenszemre! Oh, Helios, légy irtalmas irányomban és nagy hatalmaddal vidd ki azt, ha már nem tudsz segíteni szomorú sorsom, hogy valamiképen eltakarjanak, mialatt végleg elrothadok!

És a nagy Helios, úgy látszik, meghallgatta a cipőtalp keserves sirását, mert ebben a perczen egy a nagy hőségtől elkábult szarvasmarha törtétt keresztül a szemétdombon és a szerenséttlen csipőtalpat be-tiporta a szemétdomba, úgy, hogy ha már el kell pusztulnia, ne lássák a jobb sorsot érdemelt, elszerezésellenedett cipőtalp pusztulását az úton járó bámészkok és kárörvendők! Ez volt a cipőtalp keserve és egyben története is. Egy cipőtalp története, a mely nem élőlény és mégis sorsának fordulataiban van hasonlóság a sorsüldözött ember életéhez. És vajjon a nagy mindenség szempontjából nem mindegy-e az, hogy egy ember, vagy hogy egy cipőtalp megy-e tönkre?!

ÚTJELZŐ.

FRANKENBURG-LUDWIGSDORF LOVAG LÉGHAJÓ JELZŐ-RENDSZERE.

A SZFÉRA-HŐSÖK ÚT JELZŐI.

Az 1910-ik esztendő egy századot fejez be a léghajózás történetéből. 1810-ben mondott végső búcsút francia kortársainak a híres papirgyáros, Mongolfier József, a léghajó első föltalálója. Balarnuc-les-Bains-ben, Montpellier közelében temették el.

Sok terv s talán még több hiúsult meg e lefolyt század alatt. Tény az, hogy az elmúlt hosszú idő nem volt elég arra, hogy megszüljön egy újabb, fényesebb korszakot, mely a teljesen biztos kormányzás problémájának dialúgnépet ültetné. A jövő titka ez még mindig. Pedig azt hittük, hogy a XX-ik század ezen első évtizedének végén léghajóinkat is már a közlekedési eszközök színvonalára tudjuk emelni. Csalódtunk. Gondoljunk csak a «Zeppelin VII.»-nek szomorú sorsára; vagy emlékezzünk vissza az évről-évre megismétlődő «Gordon Bennet» léghajóversenyeknek bal-eseteire.

Igaz, az idei versenyen, mely október 17-ikén Saint Louisból indult ki, három léghajó világ-rekordot ért el. «Amerika 2.» nyerte meg az első díjat, a mikor 48 óra alatt 1350 mérföldet tett meg; «Düsseldorf 2.» a másodikat; «Germania» pedig, mely Abercron hadnagy vezetésével 40 óra alatt 1190 mérföldet haladt előre, a harmadikat. A győzelem megvolt; a világ dicsőíti a bátor léghajósokat; de azt hiszem, egyiknek sem lenne kedve ezt az utat még egyszer végigszenvedni. A szélvihar csapdosta a léggömböt; Assmann eltörte karját, Vogt hadnagy meg ki a vízbe ugrott, hogy a parthoz úszva a vontató kötéllal kimentse úszni nem tudó társait, órákon át didergett vizes ruhájában. Kanadának vad vidékén kötöttek ki, hol napokig egy lélekre sem bukkanhattak. Végre két vadászó rézbőrű nyújtott segílyt a küzködő léghajósoknak. Nem csoda, hogy a «Düsseldorf 2.»-nek egyik amerikai utasa, Perkins kijelentette, hogy nincs az a pénz, melyért ezt az utat még egyszer megtenné.

Ilyenek mostani kormányozható léghajóink. Az egyik bukik a másik után. Igaz, hogy minden bukásnak rendesen megvan a haszna is. Saját kárán tanul legtöbbet az ember. Léghajóinkat ugyan nem tudjuk teljesen biztosan kormányozni, de minden egyes bukás valami újabb tökéletesítést von maga után. S egyéb találmányok is merülnek fel, melyek közelebb hoznak az óhajtott célhoz.

Lovag Frankenberg-Ludwigsdorfnak, a német császári aeroklub igazgatójának találmányai ezek. A föltaláló teljesen kidolgozott rendszert nyújtott be egyszerre. A Német-birodalmat 90 kerületre osztotta fel s e kerületeket sorra megszámozta. Berlin volt az első, Gumbinnen az utolsó kerület. Közben Potsdam a 2-ik, Frankfurt a. O. a 3-ik, Rügen a 7-ik, Hamburg a 12-ik, Helgoland a 17-ik.

Köln a 34-ik, Lotharingia a 43-ik, Leipzig

a 76-ik, Danzig pedig a 87-ik kerület. E kerületeknek kisebb osztályait betűkkel jelezte, az osztályok részét meg egy újabb számmal és betűvel. A tengerparttól, illetőleg a szomszéd országok határvonalától 20—30 kilométernyire fekvő helyek jelzésére az említett betűkön és számokon kívül még külön jelek is vannak e betűk alatt vagy fölött. A következő jel: ≈ ≈ például a betűk alatt Schweizet, a betűk felett pedig a partvidéket jelzi. A betűk alatt hosszasan fekvő négyszög: □ □ □ □ Belgiumot; a közepén ponttal ellátott két kör: ○ ○ pedig a betűk fölött Franciaországot szimbolizálja. Különösen fontos egyéb jelvények még a

hidrogén-fejlesztők: ⊕ ⊖
ingoványos helyek: □ □ □ □
léghajósarnokok: ⊕
és a meteorológiai obszervatóriumok: Y jelei.

A számoknak, betűknek és jeleknek, melyek a sötét alapszínű háttérökre vannak fehér olajfestékekkel ráfestve, más-más kombinációjára szentit tájékozódhatnak a léghajó kormányosa. Mindezen jelek ugyanis, hogy a léghajósok hamar észrevehessék, egymástól csaknem fél méternyire fekszenek s két méter hosszúak és 0-2 m. szélesek. Nappal vörös golyó, éjjel piros lámpa jelzi a falvak és városok feliratos épületeit.

Mellékelt képünkön bemutatunk egy ily utat-jelző épületet. A gázómeter tetején lévő I. V. a berlini kerület Tegel nevű helységét jelenti.

Frankenberg-Ludwigsdorfnak ezen útjelzőit örömmel üdvözölték a léghajóklubok, szívesen fogadták a hatóságok, sőt meleg érdeklődéssel köszöntötte maga a császár is. De alig nyújtotta be a föltaláló zseniálisan egyszerű találmányának rendszerét, alig kapta szárnyra a hírnemő szellő; már is tökéletesítéséről keringnek a hírek.

Frankenberg-Ludwigsdorfnak útjelzői ugyanis főképp nappal irányíthatják a merész léghajósokat; de nappal is csak akkor, ha a léghajó nem kalandozik még a felhők felett. Az éjjeli utasok számára gyengéknek vagy sokszor teljesen elégteleneknek bizonyulnak. Ilyenek a csillagászati és mágneses helymeghatározások játszanak szerepet. Ezek azonban a kormá-

nyosra nézve rendkívül nehézkesek. A Frankenberg-féle találmányt tehát mintegy kiegészítette Saul S., ki az acheni meteorológiai obszervatórium igazgatójának ösztönzésére világitó léggömböket szerkesztett. Ezen léggömbök egyszerű gummi-ballonok, melyeknek belsejében egy-egy kis villamoslámpácska van. E lámpácskákat a ballontra függesztett telep gyújtja ki. Rendesen vörös fényben pislognak a magasban, hogy így a csillagok fényétől könnyen meg lehessen őket különböztetni. A lámpa fényerőssége alig két gyertyafény. Minden világitó léggömb nedvességmérővel is fel van szerelve, mely elektromos úton jelzi, hogy a léghajó a felhőket már átlépte.

Képeink Saul világitó léggömbjének felelesztését és a felhők felett való lebegését illusztrálják.

Ha e léggömböket oly állomásokon bocsátják fel, melyek a léghajósok térképén jelezve vannak, akkor a modern találmány segítségével az éjnek homályában s a felhők felett is könnyű lesz az eligazodás.

Ime, így készülünk a teljesen biztos kormányzás problémájának feltalálási ünnepére. Nap-nap után növekednek újdonságaink s mindegyikük egy-egy reménységű probléma megoldásához.

Grész Leo.

A FŐREVI KARÁCSONYI SZÍNJÁTÉK.

Ősz utóján bejárta a napilapokat a hír, hogy a Pozsony közvetlen szomszédságában fekvő Főrév községben az odaváló németiség egy az oberammergauhoz hasonló s már szinte feledésbe ment régi népi színjátékot elevenített fel. A tény maga igaz, az Oberammergaurra való hivatkozás azonban nem állhat meg. Csak annyi közük van egymáshoz, hogy mind a kettő misztérium. Az oberammergau passziójáték, a mely a Megváltó kinszenvedéseit tárgyalja, a főrévi ellenben karácsonyi színjáték, főrévésben Jézus Krisztus születésének s mindannak, a mi a körül lejátékozott, dramatizált története. Oberammergau a hagyományokat úgy szőlőlván szegre akasztotta, a passziójáték mai alakjában korunk kívánalmaihoz alkalmazkodik, zenéje modern, színpadi felszerelése ugyancsak és ki-

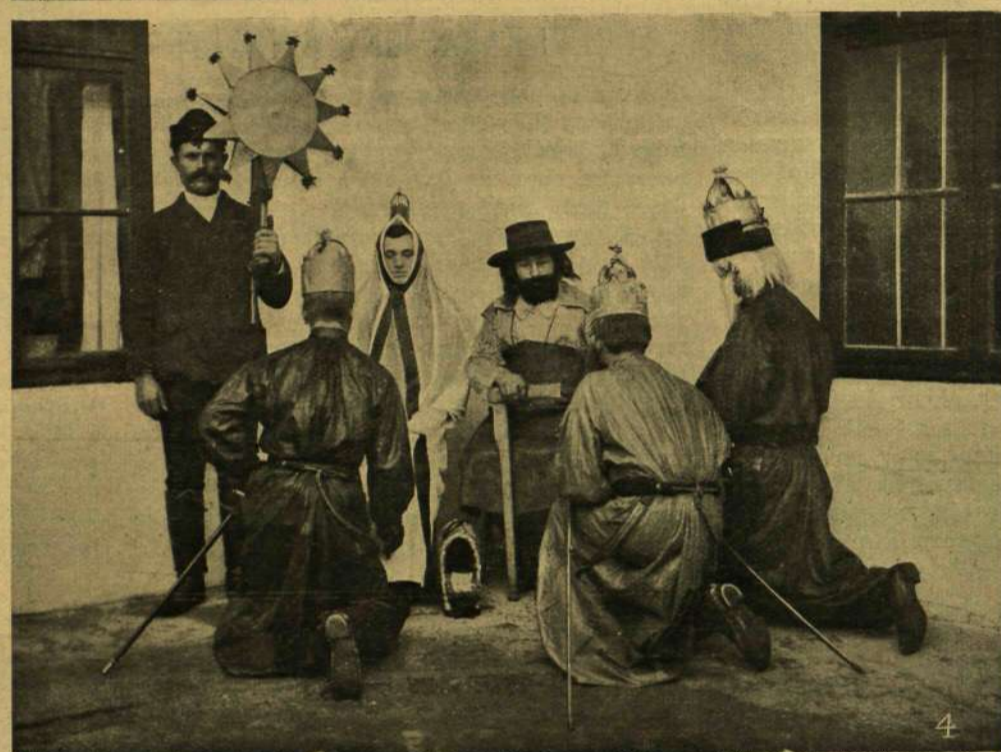

INDULÁS A SZKI-PÁLYÁRA.

VISSZATÉRÉS A SZKI-PÁLYÁRÓL.

HOSSZÚ PINTÉR GYULA RAJZAI.

1. A játékosok felvonulása. Balról-jobbra az ördög, a betlehemi csillagot hordó, az angyal, Mária, József, a három pásztor, a napkeleti királyok, Heródes és két testőre. A sor végén a tudás fája, amely a szoros értelemben vett karácsonyi színjátékban nem szerepel, hanem egy ugyanakkor előadott ú. n. paradicsomi jelenetben. — 2. A szállást kereső Máriát és Józsefet elutasítják a betlehemi kocsmárosok. — 3. A falu népének meghívása az előadásra. Az ördög megzörgeti az ablakot, a pásztorok pattogtatják ostarikaikat. — 4. A napkeleti királyok hódolnak a kisdéd Jézusnak, aki Mária és József között kis betlehemben nyugszik. Oldalt a három királyt odavezérelt betlehemi csillag. — 5. A napkeleti királyoknak álrukban megjelenik az angyal, aki őket Betlehembe küldi. — 6. Heródes tanácsot kér írástudótól a megszületendő új király felől. — 7. Heródes utasítja testőreit a kisdedeknek országzerte való elpusztítására. — 8. A játék betanítói. — 9. Heródes bűnhődése: elviszi az ördög.

elmentünk mi pestiek is, míg Pozsonyban a legtöbbet csak úgy hallomás után tudtuk róla.

A játék előadásai a multban sem történtek rendszeresen. Így a mult században átlag tíz évenként játszották. Az előadások az adventi időre szorítkoznak, úgy hogy az utolsó vizeskeresztre esik. Rendesen vasár- és ünnepnap délutánjain tartatnak meg, de hétköznap is. Megesik azután, hogy az egész színjátszó csapat felkeredik és elmegy a szomszédos sváb falvakba vándorszínészkedni. A játék mostani felújítása Dr. Hamvas József, pozsonyi ev. líczeumi tanárnak köszönhető, a kit viszont a véletlen vezetett nyomra. Valamelyik főrévi diákja egy házidolgozat ötletéből a maga módja szerint dolgozta fel ezt a régi misztériumot. Ezáltal figyelmessé tette, az érdemes tanár utánajárt a dolognak és sikerült neki a közírat czeidi tulajdonosát *Birnbaum* Károlyt és társát, *Wendelin* Mihályt arra bírni, hogy a játékot betanítsák. Nagy érdeme van azonkívül a játék felújítása körül a község érdemes tanítójának, *Fürst* Károlynak is. Megjegyzem itt, hogy a tanítómesterek az előadásban tettleg nem vesznek részt, a játékosok a legényekből telnek ki és a női szerepet is amolyan leányosképű legény játssza. Az előadás a nagy korezmánok egy nagyobbafajta szobájában, a mely különben talán táncszertműl szolgál, tartják meg 20 és 40 filléres belépődíjak mellett. A jövdelemből a kompanya, így hívják a játékos csapatját, csupán készkiadásait fedezi, a többi az építendő lutheránus templom javára gyűlik. A terem három oldala patkó alakjában a közönség részére van fenntartva. Jobbról-balról székek meg löcsek a felnőttek, a hátsó fal mentén lépcsőzetes emelvény a gyerekek számára. A patkó által befogott közép szabadon marad, ez a szinpad. Az előadás kihirdetése az ördög és a három pástor dolga. Emezek karikás ostaraitak pattogtatva, amaz nagyokat túlköelve járnak be a falut és a házak ablakán bekocogtatnak, hogy meginvitálják a népet.

A színjáték három egymástól teljesen független részből áll, a melyeket azonban egyfolytában, minden szünet nélkül adnak elő. Így is jó két órába telik az előadás. A trilógia három része a következő: 1. A Megváltó születése, 2. az ú. n. paradicsom-játék, a mely Ádám és Éva történetét tárgyalja, 3. egy bohózas jelenet. Az év legelső előadását a játékosoknak ünnepi felvonulás előzi meg. A menetet az ördög nyitja meg, utána következnek a betlehemi ugrasztható csillagot hordó paraszt-ember, a ki soha sincsen kosztűmbe öltözve, azután az angyal, József és Mária, a három király, Heródes és testőrei, a pástorok mindannyian a trilógia első részének szereplői, legvégül pedig a tudás fáját vivő legény. Ez az utóbbi már a paradicsom-játékhoz tartozik, a melynek szereplői különben ugyanazok; Menyhért király személyesíti az Uristent, Gáspár Ádámot, Mária Évát, az angyal Gábor arkangyalt, az ördög a kígyót. Szabály azonban, hogy a harmadik bohózas részben, az előbb szenteket ábrázolt szereplők nem vehetnek részt.

A három rész közül a főszerep az első, a tulajdonképeni karácsonyi játéké. Cselekménye szorosán követi az ismert bibliai történetet. Az egyes jeleneteket a kompanya bevonulása és éneke választja el egymástól. Az egész játékban a közönséges beszéd alig szerepel. Mondanivalókat vagy éneklők, még pedig úgy karban, mint magánzólamban vagy recitálják. Utóbbinál az egyes szereplőknek valóságos jellemző motívumuk vannak. Így Józsefnek c, e, f, c, Máriaé c, e, f, f. Nagyon érdekes és nagyon ősi dolog, hogy állva nem recitálnak, hanem verselve fel- és lejárnak, négy lépést előre, négyet hátra mindig a vers ütemében. Valahányszor József befejezi szövegét, köhög utána. Ezek olyan jellemző vonások, a melyek értelmével a mai játékosok bizonyosan nincsenek tisztában, a tradíció szellemében, öntudatlanul végzik őket, csakúgy mint apáktól látták. Eredeti a scenirozás is. Elmltettem, hogy szinpadul a nézők által körülfogott tér szolgál. József és Mária a betlehem istállóban való meglepedésüket úgy ábrázolják, hogy leülnek egy alacsony padra. Azontul pedig a hátterben maradnak. Fellépnek a pástorok, ámükben megjelenik az angyal, a kinek útmutatására Betlehembe vándorolnak s ugyanúgy

MISSE SOLEMNIS L. VAN BEETHOVEN
OP. 113 IN HAC S. MARTINI ECCLESIA
COLLEGIATA ET PAROCHIALI RITU SOLEMNI
PRODUCTA EST PER SOCIETATEM MUS. ECCL. COND. A. D.
1833. DIRIG. J. KUMLIK. 1835. 44. 46. 57. 62. 66.
J. THARD-LAFOREST: 1837. 92. (1841) 93. 94. 95.
J. BURGER: 1842. 96. 99. 100. Dr. E. KOSSOW SOPR.: 1862.
G. PHANEK JAHR: 1868. Dr. E. KOSSOW: 1896. 78. 10.

BEETHOVEN ÜNNEPI MISÉJE 24-IK ELŐADÁSÁNAK
EMLEKTÁBLÁJA A POZSONYI FŐTEMLOMBAN.

a napkeleti királyok is követik a csillag járását, hogy azután egyszerre odalépjenek a jászolban fekvő kised elé. Ugyanakkor Mária és József ismét aktív szerepelnek. Csak a mikor Heródes jelenése következik, távoznak a kompanyához csatlakozva a szinről. Már most a háttér nem Betlehem, hanem Jeruzsálem. A változást így jelzik — kullisszák nélkül.

A paradicsomi játék az első emberpár teremtéséről, bűnbetéséről és a paradicsomból való kiűzetéséről szól, míg a trilógia befejező része, a bohózat, melynek czime *Suszer és szabó*, a szabó kikapós feleségének és a suszternek szerelmi történetét tárgyalja sok lármával és kicsit triviális módon. Eredeti a játék melódiaja, egy kissé szentimentális, de a mellett pajkos kuplédallam.

A főrévi évszázados karácsonyi játék nem fog már nyomtalanul elveszni. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Néprajzi Társaság kiküldöttjei megörökítették jelenetét fényképen, énekeit a fonográf hengerén. A kosztűmök is nemskára a nemzet kincsesházába kerülnek. De maguk a derék főrévi svábok is gondolkodnak róla, hogy régén őrzött szellemi kincsük feledésbe ne menjen. Annnyira előzékenyek, hogy most már le akarják fordíttatni kéziratokat, hogy magyar nyelven mutassák be a magyar publikumnak őseiktől átvett örökségüket. Legalább azok a kik évente kizarádkolnak a messze Oberammergauba, megnézhetnék a közelebbi Főréven ezt a sokkal eredetibb színjátékot.

Dr. Beluleszko Sándor.

BEETHOVEN, LISZT FERENCZ — ÉS POZSONY.

Magyarország az a dicsőség, hogy a zeneszerzők legnagyobbikának, *Beethoven*-nek ünnepi miséjét (missa solemnis op. 123), a misekompozíció legkiválóbb remekét ugyanabban az egy városban, ugyanabban az egy templomban az isteni tisztelet közben vagyis liturgikusan, téhát a szent mise alatt eddig 24-szer adták elő.

Az 1833-ik évben alapított és azóta szakadatlanul működő *pozsonyi* egyházi zeneegyesület legelső karmestere, *Kumlik* József vezetése alatt 1835 november 21-ikén adta elő először *Beethoven* ünnepi miséjét *Pozsony* városának Szent Mártonról címzett plébánia-és főtemplomában a szent mise alatt először — és azóta ugyanebben a templomban még 23-szor, mindannyiszor liturgikusan.

Az első *pozsonyi*, 1835-iki előadás azért is fontos zenei esemény, mert a *Beethoven*-féle ünnepi misét, melyet a nagy zeneszerző 1823-ban fejezett be, 1830-ig kizárólag hangversenyeken adták elő: 1824-ben Pétervárott és Bécsben, 1827-ben a Majna m. Frankfurtban. A legelső liturgikus előadás 1830-ban Warnsdorf-ban Csehországban rendezték: a *pozsonyi* 1835-iki előadás pedig az egész világon ennek a misének *második* liturgikus bemutatása.

Ezeket a *pozsonyi* előadásokat évek óta nem csak a *pozsonyi* és *Pozsony* környékéből való zenebarátok, hanem külföldi előkelő és zeneértő vendégek is hallgatják — nagy ájtatossággal és lelkesedéssel. Annak emlékét, hogy 1910-ben 24-edszer adták elő ezt a remekművet a *pozsonyi* főtemplomban, lelkesült helybeli és külföldi zenebarátok meg akarták örökíteni az által, hogy a 24-ik, *Dr. Kossow* Jenő egyházi karmester által vezetett előadás után a kórus feljártára mellett a főtemplom falára bronz-szögekkel erősített, általuk adományozott svéd ósgránit-emléktáblát lepleztek le, melynek

képét *Kozics* Ede *pozsonyi* (udvari) fényképész felvétele után a jelen számunkban közöljük. Ez az emléktábla felsorolja az összes 24 előadás évszámait és az egyesületi és vendég karmestereket, a kik az előadásokat vezették.

Abból az alkalomból, hogy a folyó évbe esik *Liszt* Ferencz, nagy hazánkfia születésnapjának századik évfordulója, megemlítjük, hogy a *pozsonyi egyházi zeneegyesület* az egyetlen az országban, mely *Liszt* Ferencz nagy miséit csaknem 40 év óta rendszeresen és állandóan liturgikusan előadja: így az *Esztergomi misét* először 1872-ben *Mayerberger* és azóta *Laforest*, egyesületi karmesterek, és 1903-ban *Breker* Gusztáv (jelenleg Hamburgben élő) vendégkarmester vezetése alatt — egészben véve 10-szer; továbbá a *koronázási misét* *Mayerberger* óta, 1874-től 1911-iki január 6-ikáig *negyvenszer* és pedig kivétel nélkül mindig kebelbeli szülő-énekesekkel.

Épen ez a 40-ik előadás a bevezetése azoknak a zenei előadásoknak, a melyekkel az egyesület a templomban és a hangversenyteremben ünnepelni fogja a nagy mester emlékét születése századik fordulójának évében.

Az a kiváló állást, melyet a *pozsonyi* egyházi zeneegyesület az ország zenei életében elfoglal, nemcsak a fentemlített mise-előadások jellemzik, hanem az a tény is, hogy *Liszt* Ferencz, kinek művész-sorsa, a mint maga többször mondta, *Pozsonyban* 1820-dik évi hangverseny alkalmával dőlt el, 1884-ben *Heiler* Károly *pozsonyi* városi plébános, az egyházi zeneegyesület elnöke, ötvenéves papi jubileuma alkalmával személyesen dirigálta *koronázási miséjét* a szent mise alatt — továbbá még az a tény, hogy ekkor közreműködtek mint vendégek az egyesület következő tiszteletbeli tagjai: id. *Hellmesberger* József, udvari karmester, a világhírű *Richter* Jánosunk, akkor udvari karmester-helyettes vonós hangszeresek és ifj. *Hellmesberger* József mint hegedű-szólista.

Liszt Ferencz *Szent Erzsébet legendája* című oratoriumát az egyesület kétszer adta elő, mind a kétszer kebelbeli szülő-énekesekkel; először 1883-ban *Liszt* Ferencz, az egyesület alapító tagjának jelenlétében a városi színházban mint világi hangversenyt, másodsor pedig 1907-ben a *Pozsonyban* született *Árpád-házi* dicsőség Szent Erzsébet asszony hétésszáz éves országos jubileuma alkalmával a *pozsonyi* főtemplomban — este sok száz hallgató és *Isabella* főherceggasszony, az egyesület és az országos Szent Erzsébet-jubileum védnöke jelenlétében.

HELLE.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. — Fordította M. Hrabovszky Julia.

IV.

Nagybátyám elhatározta, hogy Párisban telepedik meg. Kivittem, hogy elutazásunkat néhány hétre elhalasztja, mert ki akartam választani a Párisba viendő tárgyakat és bútorokat. Sylvain bácsi morgott egy kissé, mikor egész napokra magára volt hagyva, de én nevetve válaszoltam neki:

— Bácsi, elfelejtette már *Ischomachus* történetét és a feleségének adott tanácsokat? Az asszonyrak, mondta ő, azt a szerepet kell vinnie a házában, mint az anyaméhnek a méhkasban. És megjegyezte még, hogy a legközelebb tárgyakban is van valami szép, ha jól vannak elhelyezve, mert e tárgyak az anyag, a mely a szimmetriát teremti, a szimmetria pedig a szépség kezdete. Biztosítottam, édes bácsi, hogy *Henophon*nak öröme telt volna ezekben a ragyogó rézedényekben és ebben a remek gyümölcsben. Szégyenlem magamat, hogy nem tudok egy ruhát izlésem szerint kiszabni. Varrónőmnek fogalma sincs a vonalak szépségéről és hiába zsebeli be öntől a sok pénzt, a mit a bácsi jobban használna fel, ha megvénné a görög tragédiák új német kiadását, a mire olyan nagyon vágyik. *Angélie* néni nem mert oktatni adni nekem házi dolgokban, a melyeket a bácsi annyira megvetni látszott. Szokratesz nevében, a ki bizonyára igazat adna nekem, kérem, engedje meg, hogy jövő kötelességeimre előkészüljek.

Tudtam, hogy ha hízlek Sylvain bácsi mániájának, ő jó szemmel nézi hóbortomat. Megadta magát.

A ködös reggelek, a hűvös esték az ősz végét jelezték. A reggeli szürkület veres fényben, dére csillogott a virágálat kertben. November 3-ikán, halottak napja után szándékoztunk elutazni. Nagybátyám, a ki szilárd volt, mint egy öreg stoikus, az egymást követő tümenyekkel szemben, nem ismerte a sirok kultuszát. Ő szokott a puszpáanggal körül ültetett sírdombok, a porladó csontokra nehezedő márvány elől, mert az ő szeretett halottai az emlékezetében, örök, isteni, az idő rombolásaitól felszabadult életet éltek. Mialatt én *Babette* mellett, mint minden évben, szülem sírjához zárandó koltam, nagybátyám bezárkózott a könyvtár szobájába.

Áthaladtunk a fekete és fehér kereszt és kripták között, melyek czifra izléstelenségükkel elszomorítottak. Gyászruhás asszonyok haladtak, térdepeltek a temetőben, mások krizantémum csokrokat, gyöngyből fűzött koszorúkat akasztottak a sírok vasrácsaira. A kápolnák nyitott ajtaján át viaszgyertyák lángja sárgában lobogott a nappali világításban.

Babette letérdelt a márványlapra, a melyen a felírás frissebb volt és szülem nevét viselte. Nem éreztem meghatottságot szülem sírjánál, mert nem ismertem őket. Valódi bánatomat nagyném elvesztése okozta. Őszintén megcsodáltam őt, de éreztem, hogy nagybátyám elhalálása lett volna réám néve a legnagyobb szerencsétlenség. Másrészt pedig nagybátyám hozzá szoktatott a halál gondolatához és az nem volt ijesztő réám néve. A halál... előttem szükséges valami volt, a mit nem öhajtottam ugyan a normális idő előtt, de a mit képes lettem volna minden felindulás nélkül elfogadni, kivéve a fizikai szorongást, fellázadást, a mit *Iphigénia* is érzett, mikor az édes életet siratta. Teljes bizalommal voltam az örök megemmisülést, vagy halhatatlanság titkát őrző természethez. Tudtam, hogy egy bizonyos időn át, a minek hosszát nem állt hatalomban meghatározni, szerepem van e földön és nevelő atyám minden fáradozása oda irányult, hogy erre a szerepre előkészítsen. Úgy voltam alkotva, hogy átéljem az életet és természetellenes dolognak tartottam az asketizmust, a mely azt rendel, hogy a halálnak éljünk.

Babette felemelkedett: — A szegény kisasszony most már bizonyosan az égen van. Halálának évfordulóján, Sylvain úr ellenére, misét mondatnam érte. «Hogyan lehet az égen és a misék hatalmában hinni? — gondoltam hazamenem. Nagybátyám azt mondja, hogy a kereszténység a haláltól való borzadály által uralkodik, kielégítette az emberek ösztönét, mert az ember minden az ember minden áron halhatatlan akar lenni. De hogy lehet elfogadni az ilyen homályos, despotikus dogmákat, melyek járomként neheznek az észre? Kell, hogy ebben a hitben valami vonzó is legyen, a miről nekem nincs tudomásom.»

Másnap, mialatt levitték a málhakat, *Babette* bezárta a házban az ablaktáblákat. A mi szobáink és *Angélie* néni lakosztálya érintetlen maradt. Mi csak a könyveket és a könyvtárszoba bútorait vittük el. Mikor a nagy kapukulcs megfordult a zárbán, a szívelem szorongás fogta el. Tekintetemmel körülnéztem a fasorokat, a falakat, a fákat, a csukott táblájú néma házat és a kocsit elrobogott.

A kisváros utcáiban a járókelők rozslólag és kíváncsian fordultak meg. *Babette* teleírta kocsikáz zsebkendőjét. Nagybátyám keresztbe font karokkal hallgatott. Jegenyefával szegélyezett országúton haladtunk az indóház felé. A város még egyszer felbukkant előttünk veres házfedelével, gyümölcsösökterjével. rézszerűen szálló füstjével, a mit egy savanyú szél délnek hajtott, aztán eltűnt egy domb mögött. A párisi gyorsvonat tova robogott velem új életem felé.

V.

Másnap reggel a *Tournelle* rakparton, egy szálloda-szobában ébredtem fel. Alig hogy felöltöztem, kinyitottam az ablakomat és kiléptem az erkélyre.

Hat óra reggel volt. Világosságtól áthatott köd, a gyöngyszírke árnyalatokból egészen a szürkés-

HENRI POL, A PÁRISI MADÁRSZELIDÍTŐ. — Pol, a ki botvenhat éves öreg ember, a Tullerlikban mutogatja magát. Annnyia megszéllitette az utca verebét, hogy ha a nevükön hívja őket, odacserélnek hozzá, a kezére ülnek s parancsára ugrálnak.

kébe menve át, a végtelenségig megnyújtotta a kupolák és kéményekkel teli rakpart látóhatárát. A *Saint-Louis* sziget házainak homlokzatai majdnem rózsaszínűek voltak. *Jobbra*, *Bercy* felé, kiszélesedett a Szajna kék tükre, a mely teli volt csónakkal és lapos hajókkal, a honnan szent, gabona-zsokokat, almával telt kosarakat raktak ki. Valamivel közelebb, a folyó ketté ágazott és körülfogta a *Cité-t*. Az élesebb szürke színben kirajzolt székesegyház kibontakozott íveivel, harangtornyával és tornyaival, és még feljebb, még messzebb, a *Saint-Chapelle* vésett aranya ragyogott a naptól érve.

Így jelent meg előttem hajnalban a város, nem gyanított szépségeket tárva fel előttem, századok általi formálva, gazdagítva, harmonikus az ellentétei és változatossága által. E változó ég alatt, e ritka levegőben az élet nem volt mosolygó, de ideges, változatos és égető. A világ szíve dobogott itt.

Úgy tettszett előttem, az én szívem is vele dobog egész esedenessé. ez a nyugodt szív, a mi eddig szűzi közönyösségben szunyvadt. És álmodozni kezdtem. Ez a párisi ünnepes reggel, mintegy időközbe ifjúságotam, nem volt-e ez is egy előjel?

Ebben az isteni órában, mikor az őszi nap enyhén mint egy tavaszi hajnalon kezdődött meg, a városnak vajon melyik utcájában, minő házfedel, nyomorult vagy pompás alatt, ébredt fel álmainnak szerelmese, a hős, a kit szeretnem kellene? Fiatalkak, tisztának képzeltem, mint én vagyok, szépnek, erősek, tehetségnek a jövő megdöntésére férfias erényekkel felfegyverkezve. Mikor fogok találkozni vele? Minő titokzatos jelről fogok ráismerni?

Nagybátyámmal egy kis, zöldléd kárpitozott szobában ebédeltem, a mi ünnepes volt, mint egy akadémiai terem.

Mialatt felszolgálták a kávé, két úr jelentette meg magát. Hosszú, piszkos-fehér hajuk volt, borotvált álluk, nagy veres kokárdájuk a kabátjuk galléján; nagyon tudosan, nyílt szívűen és szegényesen néztek ki.

Lamprier volt, a hellenista és *Grosjean*, az éremismerő, mindketten az Institut tagjai, a kik már húsz év óta voltak levelezésben a nagybátyámmal és csak ezen a napon látták őt először.

Utánuk egy fiatal ember érkezett. Mintha

egyetlen darab fából vágták volna ki és automatikus rugó mozgatta volna. Kemény vonású, szakáll és bajuszatlan arca nem árulta el korát. Hosszú, hátrafésült haja, gyönyörű homlokát látattam. Egész megjelenése rendkívülnek tetszett előttem, aranyfogulatú pápaszeme, egyetlen ráncot sem vető császár kabátja, a szisztematikus mozdulatai által lerajzolt szögek. Nagybátyám nagy örömet mutatott: — *Walter* Karl úr, de *Riveyraz* Hellé kisasszony, a hugom — mutatott be minket egymásnak.

Megdöbbenve álltam, mialatt *Walter* úr a kezét nyújtotta nekem. — Egy! kettő! — aztán leült. — Egy! olyan szabályos mozdulattal, a mi a porosz katonai gyakorlatokat juttatta eszembe. *Walter* Karl!

Olvastam esztétikai munkáit német nyelven. Ez az ember, a ki mintha *Hoffmann* meséinek egyik megelevenedett alakja lett volna, hogyan volt képes görög regényében «*Eukratosz* történetében», a mely annyira elragadott, a görög művész életét és lelkét olyan remekül megfesteni?

A két öreg tudós gratulált nekünk, hogy Párisba jöttünk, kikérdezték tanulmányaim felől és keserűen panaszkodtak az emberek dekadenciájára fölött a főiskolákban. *Walter* Karl németül beszélt a nagybátyámmal. Megértettem beszédjükből, hogy részt fog venni a tudósból álló küldöttségben, a mely az olympiai ásatások folytatásával van megbízva. *Walter* Karl aztán hirtelen felállt:

— Egy! — és a kezét nyújtá: — Egy, kettő! — és kiment, követte a hellenistától és az éremismerőtől.

— Sok embert ismer Párisban bácsi? — kérdeztem nagybátyámtól.

— Vannak barátaim a kiket sohasem láttam eddig; *Lampier* és *Grosjean* ezekhez tartoznak. Van néhány ifjúkori pajtásom is, újságról, vagy regényekről irnak, úgynevezett párisi regényeket... fájdalom!... Ezeket az embereket megtagadom. Vannak mások is, ezek nagyon szegények és ismeretlenek, maniakusok, könyvmolyok, mint én vagyok. Itt van aztán *Gérard Charles*, a történész, a ki előadásokat tart a tanárképzőben és iskola-társam volt a papnöveldeben. Ez tudós és becsületes ember. Nagyon szeretem.

— Sohasem említette őt előttem.
— Mi ezből tettem volna? Felesleges lett volna a fejedtet törni felette. De most, mikor már értelmes teremtés vált belőled, megköszönheted Gérard asszony nagyszabású estélyeit.

— Gérard úr házas?
— Igen. A feleségét szépnek mondják, de nekem nem tetszik. Nem mintha szép nem lenne, de hiányzik nála a báj, a hang és a mozdulatok harmoniája. Gérard asszony emlékeztet a tunyaságban és illatszerek között elhízott keleti nőkre. De ez a terjedelmes hölgy azért bámulatos könnyedséggel bír. Egyre fecsse és ugrál, mint egy nagy szarka. Ne hallgass a tanácsaira, a melyeket okvetlenül adni fog neked. Mert akár szép egy leány, akár nem, mindig szemérmesnek kell lennie.

A délután a város látogatásával töltöttük el. A Notre-Dame előtti téren. Sylvain bácsi megállította a kocsiját. Daczára annak, hogy megvetéssel beszéltem nekem a középkorról, mikor belétem a templom hajójába, éreztem, hogy eddig nem sejtett szépségeket találtam a homályos boltívekben, a templom oszloperdejében, a remek színes ábráküvegekben.

— Menjünk innét — mondta nagybátyám röviden. — Hideg, sötét van itt. Honvágyat, halálfélelemet helnekeznek ezek a gothikus ívek.

— A bácsi igazságtalan — szóltam, miután a kocsi elrobogott velünk. Nézzé, minő harmonikus emelkedik ez a templom a sziget csúcsán. Munkások ezreinek örökösét, álmát örökíti meg. És bár hideg, a falai csuszok, nekem még is úgy tetszik, lakva van azon ezrek lelkei által, ha nem is érzem ott Isten jelenlétét. Nem fél bácsi, hogy nagyon is egyedül? Renan, kinek műveit a bácsi adta olvasni nekem, sajnálja, hogy Athéné homlokai nem szélesebb és nem tud különféle szépségeket megérteni.

— Gyűlölem a keresztények kultuszát és erkölcsét — felelte Sylvain bácsi. Ők hozták a nyughatatlanságot a világba. Ne beszélj nekem a lélek titkos szárnyalásáról, semmi sem szebb, mint a világság, a mérték, az összhang és az igazság. Azok az emberek, a kik ezeket a székesegyházakat építették, a művészetbe bevették a csontvázat. Mindenütt a haláltánc vigyorgását látták. Az erényt oda alacsonyították, hogy nem egyévi piszkos szerződésnél az Istenükkel: a szerelmet káromolták, hogy megbélyegzi az asszonyt és az anyaságot csak Mária szűzies fogantatásával mentegették.

Nagybátyám kudiga a fejét a kocsi ablakán és kiszólt:

— Kocsis, álljon meg a Louvre előtt.

A Carroussel udvarában leszálltunk és ő így szólt hozzám:

— Mossuk le a lelkünkről a gothikus benyomásokat. Mindjárt megtanítalak én téged, hol találd meg az igazán szépet.

Lépcsők labirintusán át, elvezetett az ókori szobrok főgallériájára. Ős termek hűsében, csendjében bolyongtunk. szép, meztelen formák, régi sírok, oszlopok, bas-reliefek között, melyek harmonikus nyelven beszéltek nekem a görög életéről a mit már értettem. Végre megjelent előttem érintetlen istenségében, megcsontkítva Milo istennője, tisztán, akár Sophoklesnek egy szép verse. És hirtelen megnyilvánult előttem a plaszticitás szépsége, a mit a könyvek, képek, gipszöntvények, csak hiányosan tudnak tolmácsolni. Éreztem, hogy visszatérem a honomba. Ezek az istenek körülöttem: Diana, feltűrt tunikájával, a gyermek Bacchus, a thébai vagy deloszi Apolló, mind, ismeretes szímbol-mokat testesítettek meg előttem. Majdnem kortársuk voltam a galliai ég alatt, attikai köpük mézéből táplálkoztam. És a lelkem, felháborodva mint ők is a számkivetés által, a világság hazájának egyik visszfényét kereste márványukon.

Egy hónappal később elhelyezkedtünk a Palatine utcában, egy kert végében fekvő, eléggé rozoga pavilonban. Walter Karl údóai voltak, ő átengedte nekünk bérletét, a bútorok egy részével. A földszinten egy háromablakos szalon volt, melynek fehér ablak- és ajtófáin az aranyozásnak még némi nyoma látszott, továbbá egy kis ebédlő és egy tágas helyiség, a mit könyvtárnak használtunk. Az első emelet, a mansard szobás padlás alatt, négy szobára oszlott. Megjévedve a nagyon is új, ma-

gas kaszárnya házaktól, ezt a bájos, melan-kolikus házat épen régisége miatt szerettem. A kertet elzáró örökzölddel borított fal, ki-nyült egészen a Servandoni-utcában. A látó-határt a Saint-Sulpice tornyai zárták el. A gyepek közepén, egy szökőkút vizugara, mohós kőtál-ból szökött fel; a lugások között fűjogáló szél felborzolta a leveleket és hol árnyékot, hol fényt hozott egy kis Amor csonka szobrára.

A könyvtárszoba teljesen úgy volt beren-dezve, mint a Gesztenye-erdőben. A parthenoni friz, a mellszobrok, a harmonium, mintha csak régi helyüket foglalták volna el és az üveg burkából kivett olimpiai Pallas a magas kan-dalló fekete márványának közepén állt.

Az első eszárság egyik ex-prefektusa vette meg volt e házat és butoroztatta azt egy szá-múzott számára. A szalon veres, kopott damasz-tól, fényűző volt és komoly. Volt benne egy nagy íróasztal, egy régi zongora. Az én szobá-mat, oszlopos faággyá, a két bergere-rel, álló-tükrével, melynek faramájába csokrok és fűz-ek voltak kifüggye, fehér és kék kárpitjaival, mintha csak egy régi fametszetről másolták volna le.

Ebben a csendes lakásban, a Saint-Sulpice tornyainak árnyékában, folytattam tanul-mányoknak szentelt életemet, úgy mint Castil-lonban. Nagybátyám megvárta, hogy Párisba érkezzünk és csak most kezdte meg velem a történelmet és a jelenkori irodalmat. Az épü-letek, az utcák, a város egyes részei élő il-lusztrációk voltak lezáróinak. Kimondhatatlan gyönyörrel nyújtottam ki ezeket a beszélgeté-seket és olvastam a kertben, mintegy élingatva a láthatatlan város zsongásától. Lampérier, Grosjean és Walter gyakrabban jöttek hozzánk teára. Ilyenkor felnyitottam a zongorát, fugá-kat játszottam Bachtól, dalokat Glucktól; a nagybátyámnak eszébe jutott, hogy valamikor flótázni és hegedülni tanult és kísérté játéko-mat. Semmi vágyam sem volt valami újra, va-lami eseményre és minden lelkesedé nélkül rendeltem meg első estélyi ruhámat Gérard asszony egyik báljára.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Vajjon csakugyan »magyar kudarc«-e, a minek egy kitűnő kollégánk nevezi, az, hogy a nemzet-közi párbajellenes liga pályázatára egyetlenegy magyar munka se érkezett, holott az ezer koronás pályadíjat épen a magyar párbajellenes egy-sület adományozta? Ha a negyvenhárom versenyző pályamű közül negyvenkettő magyar lett volna és csak az a negyvenharmadik nem az, a mely a jutalmat megnyerte, akkor szerintünk inkább le-hetne magyar kudarcról beszélni. De nem győzni ott, a hol nem is állunk ki a porondra, és ép oly kevésbé vereség, mint a milyen kevésbé malőr az, ha nem csinált fönyereményt, a ki nem vásárolt sorsjegyet. Ez ép oly kevésbé magyar kudarc, mint a milyen kevésbé lesz dán kudarc az, ha az emberek tovább is fognak párbajozni, noha a díjnyertes dán pályamunka már megmondotta, micsoda elveket kell alkalmazni a nevelésben, hogy a bajvívás intézményét a társadalom erkölcsé to-vább el ne fogadja és meg ne tűrje.

Mert bizonyos, hogy ez a »kudarc« is be fog következni. A vivőteremek földjét a pályázat sike-res eredménye után se nővi be a fű. Az emberek tovább is fognak verekedni karddal és pisztolyal, míg az élet nem fátad bele olyan bonyodalmak termelésébe, a melyeket csak karddal lehet át-szelni vagy golyóval szétbontani. És ennek a tudata kétségessé teszi annak a morális köteles-ségnek hangoztatott bizonyosságát is, hogy egy ilyen, előreláthatóan gyakorlati eredmény nélkül való pályázaton a magyar értelmi erőnek is okvetlenül részt kellett volna vennie. Szó sincs róla: megtehette volna. De nem azért, mintha erkölcsileg kötelezve lett volna rá, hanem csak élve a móddal és szabadsággal, hogy versenyezhet. Ha tehát nem tette, nem kötelességet mulasztott, csak egy jogot vagy szabadságot hagyott igénybe-velésül.

Hogy lehet-e a párbaj intézménye ellen pálya-művekkel eredményes harcot folytatni, erre a

kérdésre igennel is, nemmel is felelhetünk. A való-ság azt mutatja, hogy vannak párbajozó nemzetek és vannak nem párbajozók. Az egyik helyen sike-rült kiirtani az összetűzéseket elintézésnek ezt a módját, a másik helyen nem sikerült, ha ugyan-azokat a törvényes eszközöket alkalmazták is ellene. A miből nyilvánvaló, hogy a párbajkérdés nem csupán a jogrend és a társadalmi fölfogás, hanem a faji temperamentum kérdése is, tehát olyan ele-mentumé, a mely a legkevésbé megváltoztatható és szabályozható. Ez a magyarázata annak, hogy míg például a francia társadalom fölfogásában bizonyára nem konzervatívabb és nem hagyománytisztelőbb az angolnál, a párbaj »középkori intézménye« Fran-ciaországban ma is virul, míg Angliában már alig ismerik. A faji temperamentum az, a mely itt mellőzhetőnek érezte, amott nem tud meglenni nélküle.

Mi, ebben a dologban, úgy látszik a francziák-hoz vagyunk közelebb, mint az angolokhoz. A min, a véleményünk szerint ép úgy nincs okunk röstel-kedni, mintha megfordítva állana a dolog. A dis-tingválás kötelessége alul ugyanis ebben a kérdé-sben se vagyunk fölmentve. Általános ítéletet a párbajról se szabad mondani. Mert, ne feled-kezzünk meg róla, a vivőterem porondjára nem csak a krakélereskedés, a köztöközés és a hősködés szólítja vagy kötelezi az embereket. És épen azért nem hiszünk, hogy az a másik kiténő kol-legánk, a ki a maga egysoros pályaművével áll ki a nyilvánosság elé, a mely pályamű így szól: »Séténi nem szabad« — megnyerte volna az ezer koronás díjat, ha a bíráló bizottságnak küldi be az ideáját.

Mert az idea jó ugyan, de ennek a puskapornak a föltalálására már fölösleges lenne pályadíj-jal bizgatni a gondolkodó elméket. Ezt a szép igazságot ugyanis már előbbre kell ültetni a ta-lálmányok és fölfedezések asztala mellett a puskapornál is, Amerikánál is, a könyvnyomtatásnál, sőt talán a napóránál is, mert jelentékenyen öre-gebb valamennyinél. Egész sereg törvényt is hoz-tak már az érvényesítésére, a nélkül azonban, fáj-dalom, hogy ezek a törvények sok évszázad folya-mán is képesek lettek volna — fölöslegessé tenni önmagukat. Persze, hogy nem szabad sérteni! Meg is büntetik érte azt, a ki teszi. De azért kipusz-tult-e a sértés az emberek érintkezéséből?

A sértés kiirtásának a problémája szászorta nagyobb a párbaj kiirtásának problémájánál. Ez tehát nem megoldása csak kiszűrésére és össze-zavarására a kérdésnek. Annival is inkább, mert tudjuk, hogy a párbajnak nem egyedül és talán nem is legmélyebb forrása az, a mit a tételek tör-vény vagy a társas érintkezés kodexa, az írott és a meg nem írott paragrafus sértésnek minősít. Az ilyen sértésekből eredő konfliktusok elintézésére van eszköze az igazságszolgáltatásnak és a párbaj-ellenes agitációknak annyi eredménye valóban re-mélhető, sőt valószínű is, hogy ilyen esetekben — főként ha a törvény a becsület érték-növekedésének arányában szigorúbb lesz — az emberek egyre inkább ezt az eszközt fogják igénybe venni sérelmeik megtorlására.

De vannak sérelmek, a melyeknek megtorlására a törvénynek nincsen paragrafusa, a melyeknek természetét és büntetését nem is lehet megkodi-fikálni. A mikor a bántalom, a mely érte és mely sokszor ezerszerre súlyosabb minden minősített sé-relemnél az erkölcsi és a jogrendnek, tisztán a saját erejére utalja az embert. E bántalmak, sérelmek és fájdalom gőze a feszítő ereje azoknak az explóziók-nak, melyeket semmi se akadályozhat meg, de a lovagias forma legalább szabályozza és korlátok közé határozza kitérésüket. Ez a párbaj intézményé-nek *humánus erkölcsé*, a mely minden jóhiszemű és jószándékú agitáció ellen is megvédő és élet-ben tartja mindaddig, a míg ez a pozitív erkölcsi tartalom más keretet és más formát nem talál magának. Mert erre a tartalomra szükség van az embernek.

Vajjon a magyarság diadal-e az, ha egy csapat ügyes, izmos, fürgé, biztos és fegyelmezett moz-gásu magyar fiú Párisban és Milánóban jobb labdarugónak bizonyul, mint a sok francia és

olasz ifjak, a kik velük szemben állottak? Gazda-gabbak leszünk-e, ha a világot »harczolva« járó derék footballistáink akár egy millió gól dicsőségét is hozták haza magukkal? Emelkedik-e a tekin-télyünk és hatalmunk híre, hitele a világ előtt, ha azt hiszik is rólnuk, hogy minden magyar ember született labdarúgó és nincs párunk se a »lővegrányításban«, se a kapuvédésben?

Mindezeket a kérdéseket nem azért tettük föl, hogy egy szóval feleljünk meg rájuk. Mert ha egy szóval felelnék, nem csak a kérdésekre kell tagadólóg válaszolnunk, hanem ezzel a taga-dással igazságot is tagadnánk. Mert ezekből a nem haszonért kiküzdött diadalokból igenis hasznunk van, igenis emelik a hírnökét és igenis a magyarság diadalai.

A legelemből hasznunk belőlük az, hogy ezek e diadalok jól esnek nekünk, akár labdarúgók va-gyunk, akár soha se is láttuk ezt a játékot. De jól esik és kedves elgondolni, hogy megint került egy alkalom, a mikor a győzelem árbo-czára a mi zászlónk repült föl büszkén a szélben. Országódítást ez a fölrépülés nem jelentett: de jelentett annyit, a mennyit a *sikernek* ez alkalom szerinti alakuló fogalma jelenthet. És egy nagy csomó ezer ember izgatottan várta, tehát jelenté-kenynek is érezte, hogy mit, mely győzelmet hirdét?

Minden akciónak terjedelme, ha valamely zászló alatt folyik, mérhetetlenül megnő, kiszélesedik ha-tásában. Tíz mérkőző ifjú mögött, a kik mint *magyar csapat* szerepelnek, ugyanannyi millió ma-gyart lát a szem, a mely harcukat és ennek eredményét nézi. Sőt nem is a tizet, hanem csak a milliókat látja és ha győz a tiz, a győzelmet mindjárt át is utalja a millióknak. Nem így fo-galmazza meg az eredményt, hogy A. B. C. D. urak diadalmaskodtak, hanem így, hogy: *a ma-gyarok győztek!* Minden érzés, a mely az erede-mény konstataálásával támad, az irigység vagy az öröme, a respectusé és az elismerésé szétterjed és valamennyiünkre hárul.

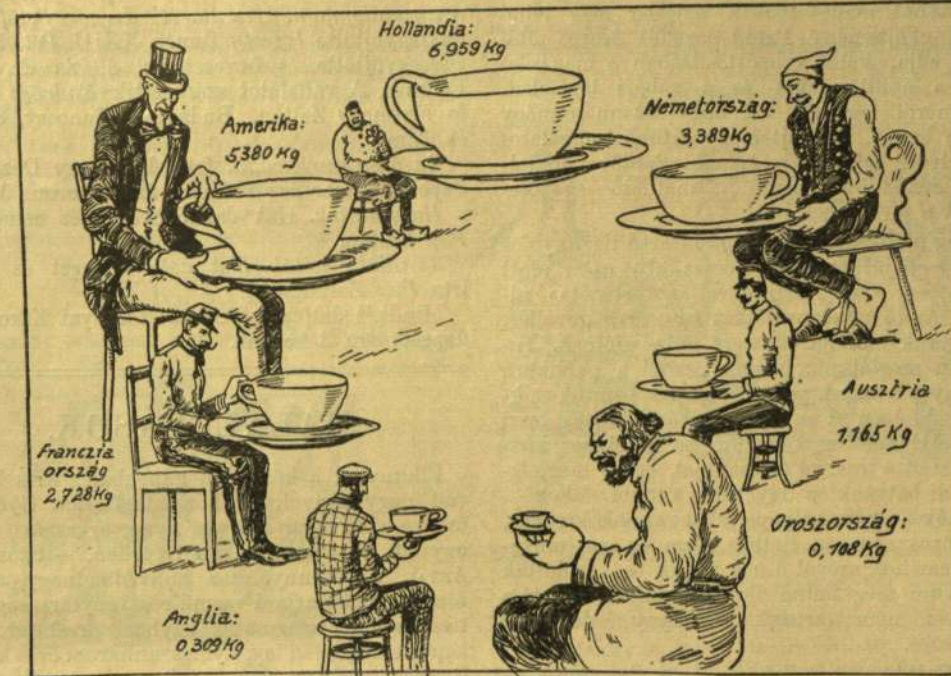
Az pedig, hogy úgynevezett gyakorlati haszna, befektethető, kamatoztatható vagy megehető erede-ménye nincs az ilyen diadalnak, értéktelenné nem teszi. A zongora se mulhatatlanul szükséges be-rendezési tárgy. Se ülni, se aludni, se főzni rajta nem lehet. Vagy legalább nem szokás. De abban a házbán, a hol van, mégis az életnek egy szebb, egy gazdagabb, egy finomabb teljességét mutatja és a hol ilyesmire törekzenek és a hol a mód is megvan hozzá, ott szükségesnek is érzik.

A Sidney-street-i ostrom leírásának olvasása úgy hat az emberre, mint egy nagyszerű fantáziával megírt rémgény legizgalmasabb fejezete. De az életnek mindig nagyszerű a fantáziája és az élet a regényesimálásnak minden fajtáját műveli: a rémgényt is. A londoni ostromnak témérek az olyan motívuma, a mi az emberek lelkét és gondolatát izgatgatja, a mi anyagot ad érzésnek és elmélkedésnek, de a legelemből, tehát legáltalá-nosab, mert legszembeeszköbbs hatást ennek a küzdelemnek a mérete adja roppant terjedelmével és a mérkőzött erőknél szinte provokáló arány-talanságával.

Egy pár ember állott szemben egy pár ezer emberrel, pár ezer emberben a társadalom intéz-ményes védőszervezetének szinte minden formációjával. A rablogó anarhisták barlangjának ostro-mában részt vett a rendőrség, a katonaság, a tűz-oltóság és működött minden fegyver a vízipus-tától a gépgépyerig.

Ezen az aránytalanságon megütözni jelentéke-nyen több lenne — az együgyűségnél is. Itt nem egy lovagias mérkőzés folyt, nem is egy historiai értelemben vett csata, itt az intézményes jogrend ereje vonult ki gonosz, adáz, és tébolyodottan el-szánt ellenségeinek ártalmatlanná tételére.

Hogy ezekkel az emberekkel — mikor az em-be-riség mérlegen nem egyenlő értékben szereplő életék tussá folyik — milyen nehéz és nagy fo-ladat elbánni, elég sok példából tudhatjuk. *Vitalis* Imrét félezer csendőrvadászta, míg eljöttött. *Sobri* Jóska üldözésére egy ezred szalásztér kül-

Mennyi kávét fogyasztanak fejenként az egyes országokban? A kis Hollandia issza aránylag a legtöbb kávét, az óriás Oroszország a legkevésébbet.

dötték ki és ez a témérek egyet hosszú, ke-serves hajsztát folytatott, míg végre a haramia hurokra került.

És egy végtelen nagy város, az emberek, a házak, a megbuvó — és a leshelyek rengetegével az elszánt és iszonyúan fölfegyverzett gonosztévő-falkának nem kevésbé alkalmas hely, mint maga az őserdő. Halálos elszántsággal a szivében és gyilkos eszközök egész tömegével a kezében a haramia borzalmas árát veheti a maga nyomorult lelkének.

Rettenetes erővel kell tehát megjelennie a ha-talomnak, a melynek *kötelessége*, hogy elbánjon vele. Rettenetes erővel, nemcsak azért, hogy a sikert kétségtelemné tegye, hanem erkölcsi okok-ból is. Mert ez a kivonuló és megtorló erő az intézményes erkölcsi rend teljes hatalmának kép-viselete. És ilyen alkalmossal szemléltetővé kell tenni, demonstrálni kell ennek a hatalomnak egész erőit és ellenállhatatlan nagyságát, nemcsak azok-nak eltiprása végett, a kik ellene törni merész-kedtek, hanem a becületes, tisztés és békés pol-gárokkal millióinak megnyugtására is, a kiknek ez az erő, ez a hatalom a védelme, támasza és biz-tossága.

Sigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

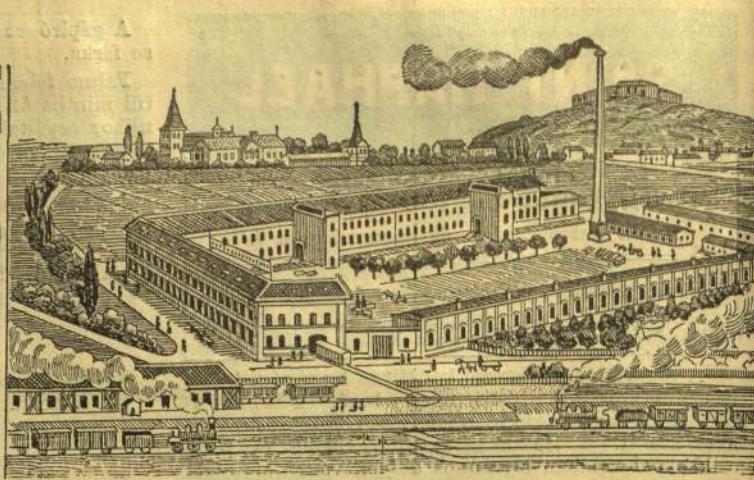
Ofélia térdéin. Azokat a fentartásokat, a melyekkel mintegy két évvel ezelőtt *Gellert* Oszkár *A Deltánál* című verses kötetét fogadtuk, most megjelent új kötetének olvasása után el kell ejtenünk. Ha már ezelőtt is voltak értékes, szép gondolatai, de ritkán volt meg ezeknek a gondolatoknak a szabadon, fesz nélkül kilendülő rit-musa: ma már ritmikusan, muzikálisan pattannak ki agyából az eszmék és lírává olvadtan sim-unak össze versei. Ha ezelőtt gyakran úr volt rajta a forma s néha megérezte a velejték, a mely-lyel küzdött vele, — ma már szolgálatába haj-totta a kifejezés eszközeit, sőt akárhany versében meglepő formai szépségek ötlenek elénk. Néha még most is megiesik vele, hogy megbotlik egy szóban, egy rosszul választott fordulattal meg-folja egy-egy szépnek indult vers hatását, viszont máskor rendkívül szerencés, mondanivalójának nemcsak értelmét, hanem zenéjét, hangulatát is híven, telt hangon kifejező nyelven tud szólni. Egész sereg részlet maradt meg emlékeztünkben a könyv olvasása után, a melyek megragadtak, még most is tovább esengenek bennünk. Több részlet, mint egész vers, a mi annak jele, hogy a költő nem föltétlenül ura a kompozíció művészeté-nek: a sorok, strofák, fordulatok néha az egész-nek rovására árnyékosulnak, külön életet élnek, nem illeszkednek bele szervesen az egész versbe. Ez azonban inkább a külső megkomponálásra vo-natkozik, mert belsőleg, lelkükben, eszméik sora-kozásában, egymáshoz való viszonyulásában a ver-sek szerkesztés, egy gyökérről sarjadzóttak. Minden eszme, minden érzés a költő szívére van vetítve, ha képzeletben meghosszabbított a vonalait, ott találjuk mögöttünk a költő értékes, finom vonású arculatát. Ez az arca folytonos nyugtalanságban van, visszatérőződik rajta minden kép, futó be-

nyomás, — folyton jelzi, hogy a lélek, melynek tükré, nagyon érzékeny. Legtöbbször a szerelem és pedig — s oly ritka dolog versekben, hogy szinte Gellért speciálisának tünik fel — a hit-vesi szerelem a tárgy, a maga teljességében, a mely-hez hozzátartozik a forró erotika is. Ez azonban sohasem nyilatkozik kirívó vagy sértő módon, — épen abban áll Gellért finomsága, hogy olyan dol-gokat, melyeket egy rosszul eltalált szó, egy rik-ító szín brutális hangzásakká tehetne, szemér-metesen, tisztán és mégis közvetlenül, igaz hangon tud elmondani. Azokról a heves elragadtatásokról, pillanatnyi fölhevülésekről, mámoros perczelekről énekel, melyek a szerelmes fiatal hitvesek életét folytonos gyönyörteljes izgalmokban tartják. Néhány versében, melyekben kis fiáról szól, benső gyön-gédség remegtetni a hangját. Ez az érzéskör adja meg a könyv tartalmának java részét, egy ciklus azonban kiválik belőle: ebben a költő a rep lő-gépet énekel meg. A repülés gondolata nagyon megragadta, vágygyal, lelkesedéssel, elragadtatás-sal szól róla és nagyon szép, a hogy ennek a gondolatnak ki tudja venni a líráját.

Petőfi-könyvtár. Ebben a különben nem nagy-on válogatos vállalatban, a melynek eddigi húsz kötetében egyes voltak becses dolgok és vásári tákolmányok, most három újabb kötet jelent meg. Egy közülük a ketlenül végvesébe tartalmú. Címe: *Petőfi a ponyván és a népi-irodalomban*. Első részében *Baróti* Lajos ismerteti azokat a ponyvairodalmi termékeket, melyek Petőfivel fog-lalkoznak. Valami nagy fontosságú dolgokról nem értesít, de legalább a Petőfi-irodalom teljessége-hez járul néhány értékes adattal. A könyv másod-ik része *Petőfi*-regékét ad, — tulajdonképen újra lenyomatja *Petőfi* Tamásnak egy régebben meg-jelent f. zetét. Ebben kilencz »regé« van, minden megjegyzés vagy előszó nélkül, de azzal a felis-mérhető tendenciával, hogy az olvasó azt higgye, azok a »népregek« csakugyan a nép ajkáról van nak lejegyezve. A ki azonban, csak egyet is el-olvas közülük s csak valamennyire ismeri a ma-gyar népköltés és általában a népköltés termés-zét, azonnal észre kell, hogy vegye, hogy a nép-hez semmi közük, egy sekeles fantázia és vajmi fogyatékos alakító erő csinálmányai, — alapjában véve a ponyvairodalom Baróti által felsorolt ter-mékei közt volna a helyük. Ezt meg kell állapít-tanunk, mert a kis gyűjtemény nem tévesztanab-ugyan meg senki hozzáértőt, de a tájékozatlanab-bakat mégis megtéveszteti és épen a Petőfi em-léke iránti kegyelet, de meg az irodalmi kor-rectségi is megköveteli, hogy nagy költőnek alakja körül ne tenyesszünk né falmókat. A vállalat má-sik két kötetét csak örömmel fogadjatjuk. Az egyik *Lemke* Henrik terjedelmes és tartalmas ta-nulmányja *Petőfi* és a természet címmele. Ez a munka is már jó pár évvel ezelőtt jelent meg először, de új, a szerző által revidált kiadásával jó dolgot műveltek kiadóik, mert az első kiadás teljesen hozzáférhetetlen volt s mert a tanul-mány egyike a Petőfivel foglalkozó esztetikai irodalom legértékesebb és lelkiismeretességgel készült termékeinek s beható elemzéssel világítja meg Petőfi költészetének egyik fontos oldalát: vi-szonyát a természethez. Hasonlóan hasznos dolog volt kiadni *Letölt* összes leveleit, a melyek így egyvüve gyűjtve nem voltak meg, egy részük pe-dig el volt tetemve folyóiratokban, lapokban. Há-rom olyan levél is van köztük, melyek eddig egy-általán nem jelentek meg nyomtatásban. A gyűj-

David Károly és fia
DOBOZGYÁRA

POSTATAKARÉK-PÉNZTÁR:
MAGYAR-CHEQUE-SZÁMLA 4841.
OSZTRÁK CHEQUE SZÁMLA 847956.
SÜRGÖNY-CZÍM: „CARTONAGE”
TELEFON: 41-48.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépség-szere, az egész világon el van terjedve. Főhatású hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREMET** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A **MARGIT-CREME** arctalanul, szártalan, vegyszermentes, mely a külföldön általános feltűnést keltett.

Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1 20.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és drogaszüzletben.

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET Fennáll 1892 óta.

Főorvos Dr. JUTASSY JÓZSEF bőrgyógyász, egészségügyi-tanár, az orvosi kozmetika legelő és legérettebb szakorvos Magyarországon.

Sikereink titka hogy tudományos alapon, szolidan dolgozunk. **Szépségrotató bőrbajokat** jótállás mellett gyógyítunk (pattanás, kiütés, miteszter, zsiroosság, szárazság, vörösség stb.) **Felesleges képződményeket** nyomtalanul eltávolítunk (lencse, szemölcs, anyajegy, sebhely szőr) **Hányokat** természetes úton pótolunk (símáság, üdeség, szín, haj). **Elváltozott arccokat** esztétikailag rendezhünk (ránckok, ürögök, süppedések, ferdülések stb.).

A készletek ára bő használati utasítással: Egy teljes készlet 10 korona, egy próbakészlet 5 kor.

- Bőrkoptató-készlet** szerei hófehérre teszik a fakó, sárga v. barna arcot, a szepit, májfoltot gyökeresen elmulasztják.
- Bőrgyógyító-készlet** a zsíros, fényes, nyenyelű arcot polszira (mattá) teszi, a bőrt a bőrtáptól (milleszter), a pattanást (vimmert), a bőrlikacsokat (pórus), a túlságos izmádat, vörös kezot, vörös orrot, fagyási foltokat.
- Bőrápoló-készlet** szerei a természetűl szép kez bőrt konzerválják, üdítik; a kényes, száraz, hámlos, durva, érdes, libabőrös, sémörös bőrt finomítják, puhítják, simítják; a petyhüdt bőrt fellírítik, s megmentik a további fonyadástól; a ránccokat eltüntetik.

4. Bőrhámlasztó-készlet elmulasztja a tag bőrpírásokat a benne ülő étvédzes miteszterekkel együtt; elintézi a pattanások nyomait, a lencsefoltokat és a kisebb sebhelyeket (hímilohely); leszedi a legmakacsabb szepit és májfoltot, a lángvörös rószapattanást és a lákos borvirágot is. A bőrhámlasztás körülbelül egy het szobafogással jár.

5. Hajfestés. Ikek közt kevés az ártalmatlan és megbízható. Dr. Jutassy főorvunknak hosszú tapasztalatai alapján végre sikerült olyan hajfestéket előteremnie, mely az idő szerint a legelőteltebb: tudniillik csak a haját fogja, a fejtört nem, a fehéremut nem piszkítja, természetes színt ad, mely nem fakul és színeben nem játszik, a kezelés igen egyszerű, idegen segítségét nem igényel és sem a hajnak, sem a fejbőrnek nem árt. Egy adag Dr. Jutassy féle hajfesték ára használati utasítással 10 K és kapható a következő két színnyalvalban: **vörösszöke, világoszöke, hamvaszöke, világosbarna, gesztenyebarna, fekete.**

Főraktár: **KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET** Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca 4. szám.

BLUZOK princesse **RUHÁK**

costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrassy-út 48. Dívatalap ingyen!!

HALTENBERGER BÉLA

Ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**
ruhákat, felöltöket, télikabátokat, mindennemű ruhákneműket a legzebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

Valódi nemes harci kanári madarak.

Kittmő és szorgalmasan éneklő hímek darabja 8, 10, 12, 15 18, 20 és 25 korona, tenyésző-tények darabja 3 és 4 korona. Élő megérkezésért szavatolok. A legmészebbmenő garancziák. A szállítás, miután a csomagolás a legzelebbesben eszközöltetik, a legnagyobb hidegben is történhetik.

NEUMAYR PÁL Zalaegerszegen.

Nemzeti Antiquarium

könyv- és műkereskedés
BUDAPEST, V., Váci-körút 42.

Vesünk könyveket, nagy könyvtárakat, régi nyomtatványokat, okleveleket, híres emberek levelezéseit, festményeket, metszeteket, mindennemű régiségeket a legmagasabb áron készpénzért.

VI! A villamosítás a nagyothallók szolgálatában.

A nagyothallás a vilamos **MIKROPHON AKUSTIK** készülék használata által azonnal megszűnik. Ezen korszakalkotó villamos halló készülék a mikrofon és telefon alapelvein van szerkesztve és a most már minden kultúra-államban a legjobb sikerrel alkalmazatik. A készülék a mikrofon segítségével felfogja és gyűjti a hangokat és a telefon által megerősítve természetesen módon vezet azokat a fülöz. A készülék nagyon könnyen kezelhető és könnyelműen vizsgálható a melléknyelében is. Egy teljesen felszerelt Akustik készülék ára elegáns tokban 3 Voltos, nagyon tartós elemmel K 60.—

Képes árjegyzéket kívántra küld: **Keleti J.** villamogyászati készülékek gyára, Bpest, Koronakereszeg-utca 17.

Ujabb szépirodalom.

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT.
SZÖLLŐSI ZSIGMOND
A FÉRFI SZERELME

Elbeszélések.
Ára 4 korona.

E kötet tizenhét elbeszélést tartalmaz. Finom, érdekes történetet tartalmaz, van benne eszelenesen mosolygó humor, van szelid és nyugodt irónia, amely egyszerűen, nagyvalósággal oldja fel az élet keserűségét. S ami az olvasó szempontjából elsősorban értéke a könyvnek: mindenütt harmonikus, megnyugtató és mindig érdekes marad.

SZEMERE GYÖRGY
A KONT-ESET

Fantasztikus regény a XXI. századból.
Ára 4 korona.

A magyar élet képsíne kiváló rajzolója ezuttal a jövőbe, a XXI. századba vetíti ki a magyarság életét s fő nemzeti problémáit, hogy rámutasson megoldásuk módjára.

MOLNÁR FERENC
A PÁL-UTCAI FIÚK

Ára 4 korona.

Ebben a könyvben jelenik meg először a maga valóságában a pesti gyerek, a maga különös életével, játékaival, mulatásaival, ábrándjaival és szenvedéseivel, amint kisebb regégesinálja a nagy ember minden vágyait, kitűzelmeit és vereségeit. Szellemi életünk jelentékeny nyeresége minden tekintetben kiváló könyvnek mostani formájában való megjelenése, mely lehetővé teszi, hogy eljussunk a közönség legzelebbes rétegeihez is.

Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Kwizda Fluidja

Kigyó-védjegy.
Turista - fluid.
Rég bevált aromikus bedörzsölés az inak és izmok erősítésére és edzésére, mint segítőszere köszvény, rheuma, ischia és zakhánál. Turisták, kerekpárosok, vadászok és lovasok által sikeres használata elő- és utóérzésre nagyobb tarak után.

Egész üveg ára 2—K. Fél üveg ára 1-20 K.
Kwizda-féle Fluid valódián kapható a gyógszertáraknál. — Főraktár: Török József gyógsz. Bpest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatáson szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-nyengeség ellen.

Étkésés közben véve, megóv a gyomortelhetéstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden gyógyszerárban
valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógszertárában
ARAD, Szabadság-tér.

Fiatalosan üde és szép lesz, ha a „ZEIDIJE” keleti szépség-szereket használja!!!

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legtöbb letehetően a kozmetikumok. Egy készlet, mely áll **keleti csipőből** (12 K) minden bőrtisztításig ellen, **keleti mosdóporból** (12 K) és **keleti szappanból** (1 K), melyek mindketten bárszappanból teszik a bőrt, **keleti pudertől** (K) és **keleti parfümből** (4 K) bérmentve 10,50 K. Kétféle külön az összeg előzetes behirdése — 30 fillár porto ellenében kapható.

Gusztav Proche gyógszerező keleti állatszertárában :: **Bréka, Bosznia.**

Kétféle 1909. Párisban, 1910. Prágában és Londonban arany éremmel.

Magyarország részére főraktár Budapest TÖRÖK J. Király-utca 12. Szász és szász közszűn és elismeréssel megtekinthető. ooooooooooooo

Legujabb önvédelem!!

RIASZTÓ PISZTOLY
(Scheintot)

Czélserű és megbízható védelmi fegyver támadásoknál. Minden ellenfelet, úgy embert, mint állatot azonnal ártalmatlanná tesz a legesélyesebb megsebesítés nélkül. Kettősosztva a mellényzebben elhelyezhető. A osó töltve mellényzebben hordható és szükség esetén az aggyal rögtön összeköthető. Legbiztosabb önvédelmi fegyver erdészek, utazók, turisták, biciklisták és autombilosok részére. Legjobb védelem kutyák ellen. Ára 10 töltényvel 9 K. 100 töltény 14 K. Szállítás utánvét mellett. — Az összeg előzetes behirdése esetén csomagolás díjmentes. — Hiánytalan és kifogástalan szállításiért anyagi garanciát vállalunk. Fegyverárjegyzék kívántra ingyen és bérmentve.

ÁLTALÁNOS ÁRUTERIEZTÉSI VÁLLALAT
Budapest, VII.13., Rákóczi-út 14. szám.

Akar szép lenni?!

akkor használjon odonustajet, mely szepit, májfoltot, bőrtápt, pikolyt és a bőr vörösségét megiepo gyorsan elmulasztja! Egy üveg ára 2 kor. Készíti és szétküldi Bécsben **S. Markwald, VIII., Tiger-gasse 36.** — Kapható a magyarországi főraktárban **Szegeden, FRANKL ANTAL** gyógszárésznel.

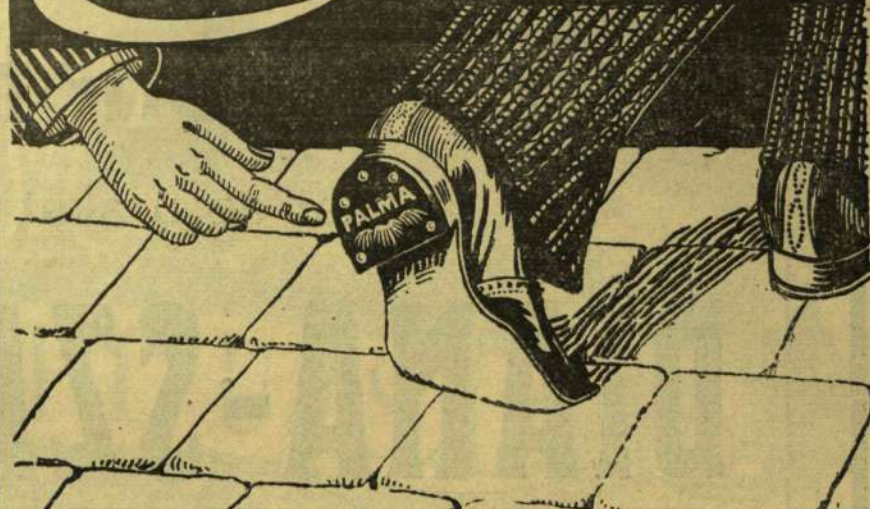
BUTOR

izléses és szelid kivitelben, teljeslakberendezések készpénz vagy részletek kapható **Sarkány J.** butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. tölhely és raktár.

+ Soványság. +

Szép, telt testidomokat, gyönyörű kelyet verhet a törvényileg védett, «PÜSTERIA» eróporunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hízás 6-8 hét alatt egész 30 fontig. Szégyenre szelid, nem ártás, Számos készítményvilágítás, Iobozs használati utasítással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königsgrätzerstr. 66. Lezárkat Magyarországi részére: Török J. gyógszertára Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Ez az, a milén akarok:

„Palma Kaucsuk Lipócsanak”

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Braunweller János
Szegeden. Ca. és kir. kirárolagasan szab. chronometer- és mérőes, főtárlója a romon toir ingabóraknál stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

HÖLGYEK, URAK

figyelmét felhívjuk az általunk szállitható czikke beszerzésére.

- Kép**
Ezüstkép
Alumíniumedény
Hungaria-mosogép
Napoleon-házimángorló
Rézbuor :: Csillár
Villamoslámpa
Petroleumlámpa
Szönyeg
Kínazüstárak
Szobanőzfűrdő
Bőrönd
Utazókészlet
Rúdkút
Urikészlet
Manikűrkészlet
Önborotváló-készülék
Fényképező-készülék
- Prizmás és egyszerű látszó Vadászfegyver**
Flóbert
Ismétlőpisztoly
Botfegyver és vadászcikkok
Óra
Grammofon :: Eufon
Hanglemez
Czimbalom
Hegedű
Fuvola és egyéb hangszerek
Szépirodalmi művek
Czipők
Raglán
Gummi felöltő
Téli kabát
Uri és női fehérnemű
Boternyők

RÉSZLET-FIZETÉSRE KAPHATÓK!

Jegyzéket tessék a czikk megnevezésével kérni, melyet ingyen és bérmentve küldünk.

SZÉNÁSI ÉS KARDOS R.-T.
Budapest, VI., Andrassy-út 1/a.

Miről lehet felismerni

azokat az urakat és hölgyeket, akik

DIANA-SZAPPANNAL

a szappanok királyával mosakodnak?

1. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczbőre mindig tiszta és fehér.
2. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza sohasem fényes, valamint az orra sem.
3. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza és orra sohasem vörös, kék, érdes.
4. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczán a ránczok láthatatlanok.
5. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza mindig üde, friss, ápolt.
6. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak kezei hófehérek, bársonyszerűen lágyak és finom tapintatúak.
7. Aki Diana-szappannal mosakszik, annak sem orrán, sem arczán mitesserek nincsenek.
8. Urak, kik Diana-szappannal mosakszanak, nyakuk hátsó oldalán sem láthatók soha a feldörzsölések és pattanások.
9. Uraknál nagyon gyakori borotválkozás után, az arczon és a nyak elő részén a kipattogzás és a pattanás: aki Diana-szappannal mosakszik, annál ez ki van zárva.
10. **Aki Diana-szappant és crémet használ, annak arczáról és kezéről 6 nap alatt az összes tavaszi szeplők lemosódnak.**

Tisztelt gyógyszerész úr! A mult hónapban küldött Diana-szappanból és Diana-krémből kérek két-két adagot hugom részére. Továbbá egy doboz fehér Diana-pudert. Sok szépitőszert használtam, de ily tökéletes készítmény egy sem volt. El is van terjedve városunkban minden jobb módú uri családban. Marseill, 1908 decz. 30.
Tisztelettel *Vanderpiji Guillone.*

Tisztelt gyógyszerész úr! A minden oldalról agyondicsért Diana-szappan, Diana-puder és Diana-krémből én is rendelék egy-egy adagot. Ha az én szeplőim is úgy el fognak múlni, mint az összes barátomé, úgy több rendelést várhat tőlem, mert nagy az ismeretségem hölgyek között.
Berlin, 1908 december 26.
Tisztelettel *Pauline Schneider.*

Tisztelt uram! Kérek utánvét mellett három Diana-szappant. Orrom és arezom egészen vörös volt még néhány hét előtt, most a Diana-szappannal mosdom, attól teljesen megfehéredtem. Ezentul csak Diana-szappannal fogok mosakodni.
Hamburg, 1909 január 5.
Üdvözlettel
Frau Rosenberg, Beamter.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arczon gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) ----- 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerárakban, drogeriákban és parfümeriákban.
A ki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is postafordultával utánvétellel eszközöltetik.)

4. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 22.

Szerkesztési iroda: IV. Beáta-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre --- 20 korona.
Félévre --- 10 korona.
Negyedévre --- 5 korona.

A «Világbrónkó»-val
negyedévenként 1 koronával
több.
Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A JAPÁNI IPARMŰVÉSZET BUDAPESTEN.

A BÉL A RENGETEG anyagból, mely a nyáron «Anglo-Japan Exhibition», angol-japán kiállítás neve alatt látható volt Londonban, az úgynevezett Fehér városban, százhuszonnyolcz japán kiállító, alkalmi szövetségre lépve, nyolczszáznál több darabot küldött Budapestre, az Iparművészeti Múzeumba, kiállítás céljából. A kiállítás e hó 14-ikén nyílt meg s előreláthatólag hat hétig fog tar-

tani. Az említett anyaghoz csatlakozik a japán kormány részéről kölcsönkép átengedett néhány festmény, egy sorozata az iskolai használatra készült színes lapoknak, falitábláknak és hat különféle állami és városi festészeti és iparművészeti iskolának növendékmunkája. A londoni kiállítás arányaihoz mérten töredék, de éppen annyi, mint a mennyi a Múzeum kiállításokra felhasználható helyiségeiben elfért; ennél többet el sem lehetett volna fogadni. Számolni kellett a viszonyokkal; a Városliget összes épületei sem lettek volna képesek a

londoni kiállítás iparművészeti vonatkozású részeit magukba fogadni.

A látogatóra kétségkívül idegenszerűen hat a Múzeum e legújabb kiállítása, melyet öt japáni: Kumé, Kánnó, Szuko, Takeda és Hajaszi urak, festők és iparművészek rendeztek, saját izlésük és eszejárásuk szerint. Egy pillantás alatt meggyőződünk arról, hogy tévedünk, ha azt hisszük, hogy mi európaiak ismerjük, értjük e hallatlanul intelligens faj lelkivilágát, művészetét. Ezek az emberek másképp látják a színeket, másképp érzik a formá-

SELYEMMEL HIMZETT KÉPEK.

A JAPÁNI IPARMŰVÉSZET KIÁLLÍTÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.